

SCHICHT-szappan

(„Szarvas“ vagy „Kulcs“-szappan).

Legjobb, legkiadósabb s azért a legolcsóbb szappan. Ment mindennemű káros alkatrészekről.

Mindenütt kapható.

A vásárlásnál különösen figyeljünk arra, hogy minden darab szappan „Schicht“ névvel és a „Szarvas“ vagy a „Kulcs“ védjeggyel legyen ellátva.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zálogkölcson Részv. társ.

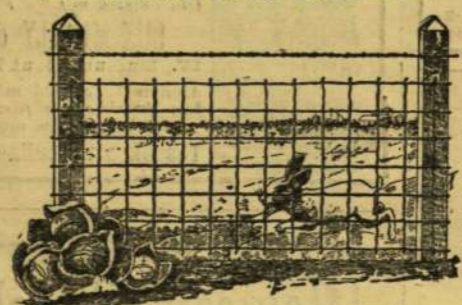
Irodái: VI., ker., Andrássy-út 5 (széfű házában).

Befizetett részvényre 10 millió korona. Elfogad betéteket 4%-os kamatozással, a 10%-os betétkamat-ától az intézet fizeti. Leszámitolt váltókat, előlegeket nyugtí értékpapírokra. Magyar kir. osztályosjegyek főtárolási-helye IV., Ferenciek-terez 2. Kézi zálog-útlelei: IV., Károly-körút 18., IV., Ferenciek-terez és Dóczy-utca sarkán, VII., Király-utca 5., VIII., József-körút 2., Üllői-út 6. sz. 10831

VADKÁROK ELLEN!

Bámulatos olcsó kerítések.

Szülőtermelek
figyelmebe!

Mezőgazdák
figyelmebe!

HAIDEKKER SÁNDOR

sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára

Budapest, VIII., Üllői-út 48. szám.

Ajánlja kizárólagosan szabadalmazott **Hungária sodronyfonatát** mint a legelőszerebb és legolcsóbb kerítési anyagot, mely előnyeinél fogva felülmúl minden eddig alkalmazott sodronykerítést. Ezen a szőlő- s mezőgazdaságra nézve rendkívül fontos találmány előnye! Olcsóság!

Horganyozott vassodrony (nem kell festeni):

Körülbelül 5 centiméter lyukbősséggel,

Készletben: 1 és 2 méter magasságban valamennyiből, 1-50 méter magasságban 2-3 2-5 és 2-8 milliméter dróterősségekben.

Sodronyerősség: 1-2 1-4 1-6 1-8 2- 2-2 2-5 2-8 mm.

Ár 0-méterenkint: 40 48 56 64 72 86 100 120 fillér.

Körülbelül 3x5 centiméter (hosszukat) lyukbősséggel:

Készletben: csak 1 méter magasságban valamennyi dróterősségekben.

Sodronyerősség: 1-2 1-4 1-6 1-8 2- 2-2 2-5 2-8 mm.

Ár 0-méterenkint: 58 66 74 82 96 110 130 150 fillér.

Csomagolás, feladati és kezelési költségek: 0-méterenkint 1 fillér, de egy küldemény-nél legalább 50 fillér.

Célszerűség: A fonat elegendő sűrű lévén, még apró állat áthatolását is megakadályozza; felül és alul szélvédő, tehát az állományt megvédi. A fonat csavart szálú — mint a réziony sodronyoké — a korlási kocsizárnyban futnak, miként nagy az ellenálló képesség; a keresztirányúak pedig hullámszerű, a szélak ószoszánsa tehát ki van zárva.

Könnyű kezelés: Kéznel meghúva, egyszerűen a fadócsokhoz szegőződik horganyozott kettős szegőkkel, a fonat sima és fontos maradv. Nagy előnye a fonat feszesege, a mi lehetővé teszi azt, hogy a fonat bármikor leszedhető és más helyen ismét felülülhető. A fonat összekuszálódása ki van zárva. — Feszítő-sodronyok, csavark stb. alkalmazása fölösleges. A fonat fölülül egy-két sor tűkessodrony alkalmazása, a kerítés letétele szerint megmagsútható. — A tűkés sodrony méterenkint ára 6 fillér.

Számos elismerőlevél áll rendelkezésre.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Jutányos, pontos és gyors kiszolgálás.

MATTONI-FÉLE
GISSHUBLER
TERMÉSZETES
SAVANYÚ-KŰT

Somatose
HŰS-FEHÉRJE.
Legkimagasabb, étvágygerjesztő és izom-
edző erősítőszert.
10944
Kapható gyógyszerárakban és drogueriákban.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten (IV., Egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A SZELLEMI TEHETSÉGEK EREDETE

IRTA SZITNYAI ELEK.

Ára füzve 1 korona.

„E tanulmány az eddigi tudós vizsgálódások figyelembe vételével, de teljesen önálló feltételek alapján magyarázza a talentum eredetét. Nevelők és szülők nagy érdeklődéssel fogják olvasni a világos, élvezetesen megírt és rendkívül tanulságos értekezést.”

Franklin-Társulat nyomdája, Budapesten. (IV., Egyetem-utca 4.)

Olcso cseh agytoi!
5 kiló: új fosztott 9,80 K.
jobb 12 K, fehér pehelypuha fosztott 18 K, 24 K, hófehér pehelypuha fosztott 30 K 36 K.
Szállítás portamentes, utánvét. A kiserelés és visszavétel portomentéris ellenében megengedjük. 3325
Benedikt Sachsel,
Lobos 60,
Post Pilsen, Böhmen.

Férföltönyt
dívatos szabással, gyapjuszövetből készült mérték után finom kivitelben 25 kor-ért
LICHTMANN SANDOR
szabómester, 11090b
Budapest, Rottenbiller-u. 4B.
I. emelet.
Vidékre minták bérmentve.

5 frtért
szétküld utánvét mellett az Orsz. Posztóáruláz Budapest, Rottenbiller-u. 4B. I. emelet.
egy férföltönyt 3 méter finom fekete, sötétkék, szürke vagy barna angol gyapjuszövetet.

Hogy karcsuvá lehessünk

a nélkül, hogy egészünknek ártalmára volna, ha az-
nájuk a „**PILULE APOLLO**”
melyek tengeri növények alapján vannak előállítva és párisi orvosoktól jövének. Ezen könnyen betárolható gyógyszerrel rövid idő alatt esztelenül elhajt túlsúlyos embontól és biztosítja a kövértestiség gyógyítását mind a két nemnél. Ez a titka minden elegáns hölgynek, ki nyugtán és fiatalos alakját meg akarja őrizni. Egy flacon ára utasítás-
mal 5. 6-45 bércsima, utánvéttel K 975 J. Batio, gyógyszer. 5 Passage Verdeau, Paris (IX). —
Baktár Ausztria-Magyarország részére Budapesten Török József, gyógyszerész, Király-utca 12. 11019

KIRNER JÓZSEF

otóda Pirk J. puskaműves. (Alapított 1808. évben.)
BUDAPEST IV., Bécsi-u. 2., gyár Bécsi-u. 7.

Dúsan ellátott rakár legújabb szerkezetű Kettős vadász-fegyverekből, golyós-fegyverek, amerikai Winchester seretes ismétlő-fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, fűlénnyek és vadász-szerekből, melyek jóságért kezkesedik. 10846

GRIES

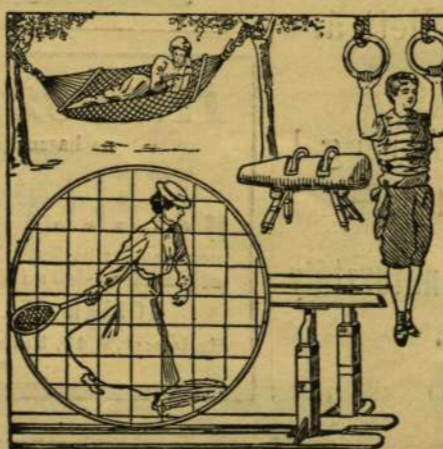
Bozen mellett

Szálloda-pensio

SONNENHOF.

Előrangú ház, nagy, szellős és napos szobák erkélyekkel és terraszokkal, kb. 100 ágy, szép étterem és kényelmes társalgó helyiségek. Villanyvilágítás az egész házban, fűtött folyosók és fűtött viz-klozetek, lift, fürdők, híres nagy park a ház mellett. Évad szept. 1-től bezárólag jun. 1-ig. Szobák ára 8 K-tól feljebb, gyermekek és szolgák részére meggyezés szerint. A szállodával kapcsolatos melléképületben gyógy- és fürdőintézet, orvos háznál van.

Alapított 1878. Telefon 15-56.

Tornaeszköz,

valód angol tennis-játék, függő-ágy, háló, tekejáték, zsák, ponyva és fehér kenderkötél legolcsóbb megbízható beszerzési forrása

Seffer Antal

sporteszközök és kötélgyártó-telepe
Budapest, IV., Károly-utca, boltsz. 12.

(Központi városi épülete).
Képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. 10699

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

erősítőszert gyongékedők, vérszegények és lábbadosók számára. Étvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 10853

Külföldi. Több mint 3500 orvosi vélemény.
J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben á K 2.00, egész literes üvegekben á K 4.50.

Vértess-jéle sósborszesz Minden házbán szükséges. 10591

VASÁRNAPI UJSÁG

39. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS
MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, SZEPTEMBER 24.

Szerkesztési iroda: IV. Kaplony-utca 9.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. A „Világkrónika”-val negyedévenként 80 fillérrel több.
Félévre 8 korona.
Negyedévre 4 korona.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

KOSSUTH LAJOS SZOBRA BÉKÉS-CSABÁN.

KOSSUTH LAJOSNAK szobrát szeptember 19-én leplezték le Békés-Csabán. Hányadik szobra ez már a nagy hazafinak? Nem számítjuk és nem keressük. Egyszerűen megállapítjuk azt a tényt, hogy mióta a magyar nép előbukkant az ismeretlenség ősi homályából, összes nagyjainak együttvéve se emelt annyi szobrot, mint Kossuth Lajosnak egy-magának.

A mai nemzetek — beleértve mi magunkat is — nem rajonganak annyira a szobrokért, mint a görögök. Hellasnak nem volt valamirevaló városa, mely ne ékeskedett volna egy-néhány isten, félisten vagy hős márványba vésett alakjával. A szobortól nem követeltek mást, csak azt, hogy szép legyen. Ma nem a szépet örökíti meg a művész, hanem egy-egy embert, a ki életével s tetteivel tette magát érdemessé a köztiszteletre. Nem Apollónak emelünk szobrot, a férfúli szépség megtestesítőjének, nem is Aresnek, a ki a harcokat keveri, hanem Andrássy Gyula grófnak, a ki miniszter volt, s érdemeket szerzett a haza szolgálatában, vagy Pasteurnak, a ki felfedezte a veszettség elleni szérumot. És az érdemes emberek tisztelőre emelt ezen emlékek is újabb keletűek. Az egész középkoron át ritkaságszámba mentek az egész nyugaton. Nálunk nem kevésbé. Tudjuk, hogy volt néhány szobronk, minő Szent László Nagyváradon, de tudjuk azt is, hogy ezer év alatt se állítottak fel annyit, a mennyit most egy emberöltő alatt.

Azt lehetne tehát mondani, hogy Kossuthnak azért emel oly sok helyütt emléket a magyar, mert arra a korra esett halálának ideje, mikor a szobrászat művei iránt élénk az érdeklődés. De ez a jelenségnek csak egyik oka. Deák csak kevéssel halt meg előbb, s alig egy-két helyen örökítették meg emlékezetét. Sőt a többi nemzetek történetében is hiába keressük hasonló kegyeletnek megnyilatkozásait. Bismarckot dícsőítette, majnem istenítette a német nép, a míg élt. Neki sincs annyi szobra, mint Kossuth Lajosnak. Pedig a német nemzet nagy, számos és gazdag, a magyar kicsiny, kevés lélekből álló és szegény. S Bismarck elérte a célját, melyet maga elé tűzött: egységessé tette a német nemzetet. Kossuth pedig nem tudta megvalósítani ideáljait, nem tudta függetlenné tenni nemzetét.

KOSSUTH SZOBRA BÉKÉS-CSABÁN. — Horvay János szoborműve.

KOSSUTH SZOBRÁNAK LELEPLEZÉSI ÜNNEPÉLYE BÉKÉS-CSABÁN.

De a sziveket jobban meg tudta hódítani, mint bárki más. Nemzete lelkéhez jobban hozzáférközt, s megtöltötte azt ideális tartalommal. Mert ideálisabb karakter volt ő maga is. A nemzet minden erénye meg volt benne, s noha egészen felolvadt nemzetében, meg tudta magát óvni annak hibáitól.

Békés Csabán a városnak és az egész megyének nagy érdeklődése mellett leplezték le a szobrot.

Külsőségeiben az ünnep lefolyása nem sokban különbözött más ily szobor-leleplezésektől. Lelkesen fogadták az odaérkezett országgyűlési képviselőket, főleg Kossuth Ferenczet. A város dísz-köszöntést tartott, Kossuth Ferenczet küldöttségek keresték fel a nap reggelén. Magán a leleplezésen a szobor-bizottság elnöke, Szalay József és Fábry Sándor alispán mondtak beszédeket, odát is szavaltak, Várdi Antal művét. Kossuth Ferencz is mondott néhány rövid, határozó szót; nagyobb beszédet mondott azonban az ünnepi lakomán, a hol a politikai helyzetre nézve is tett nyilatkozatokat. Általánosan dicsérettel emlékeztek meg a szoborról is, a mely Horvai János munkája.

Ezek mögött a külsőségek mögött azonban volt két más fontos mozzanat is, a mely e hazafias ünnepet mélyebb jelentőséggel ruházta fel. Az egyik az, hogy ott volt a város egész népe, nemcsak a magyarok, hanem a túlnyomó számban levő tótajkunak is, a kik lelkesedve tettek tanúságot arról, hogy a magyaroknak semmit sem engednek jó hazafiság dolgában. S ép ez a békési nép — magyar és tót egyaránt — volt az, a mely még csak kevéssel ezelőtt is azzal a veszélyvel fenyegetett, hogy a szociálistáknak állami és társadalmi rendünk iránt ellenes nemzetközi eszméi meg fogják hódítani. Még nem is rég veszedelmes felfokozásokban jelentkezett itt az elégtelenség s az izgatás következménye, maga Csaba város a legutóbbi választásokon szociálista képviselőt választott. Most azonban látni lehetett, hogy a gazdasági bajok miatti elkeseredés pillanatnyilag megzavarhatja ugyan jó alföldi népünk nyugodt, józan gondolkodását, de a lelke mélyéig hatolni nem tud az olyan izgatás, a mely el tudná szakítani a nemzet egyetemének eszményétől.

Haragtól s nyomorúságtól indítatva vallhatja magát egy-egy alkalomra szociálistának, — azért messis alapján véve igaz magyar marad s nem Lassalle-é, napról-napra látom, hanem Kossuth-é. Ez a második szempont, melyből nézve különös örömmel töltheti el lelkünket a csabai Kossuth-ünnep.

ISMERETVÁGY.

Járom én az élet iskoláját,
Mily régóta, megmutatja múltam;
De könyvből, napról-napra látom,
Semmiség az, mit eddig tanultam.

Elöttem a tudás óceánja,
Egyre hullott partján a veríték;
Annak árán mily parányi csöpp az,
A mit én e tengerből meríték!

Minél tovább terjed életem útja,
Annál több itt a megfejtethetlen;
Nem csal-e meg az a titkos szó is,
Mely azt súgja: «Majd ott fenn, vagy ott lenn»?

Vagy mint vándor, a ki sűrű ködből
Napsugáros hegytetőre hágott,
Onnan megint búsan lát előtte
Még sötétebb néma pusztaságot.

Lévay József.

A NAGY THALATTA.

Sok szép tehetség jár közöttünk,
Mely üde, mint a hegyi ér,
Cseveg, csacsog, virágot ingat...
De vize csak bokáig ér.

Másik: zombékos lápi csermely, —
Nincs hangja, csak kákát nevel,
Nymphéak lustálkodnak rajta
S benne vadréce csevetel.

A harmadik: folyó, — ha árad,
Rét és mező lesz gazdagabb;
Van, mely folyam már, hord hajókat
S partján nagy büszkén zúg a hab.

Ez is, az is kérkedve ömlik,
Mint a kinek önzéje van, —
Pedig csalódik valamennyi,
Mert veszte az, hová rohan.

Egy végtelen, zord óceánnak
Zsákmánya léssen mind a hány —
S létokről mit se tudni többé
A nagy keveredés után.

Berettyó, Zagyva, Mississippi
Engem biz' nem is érdekel,
Ha árjaik már összefolytak
S a nagy Thalatta énekel...

K. Lippich Elek.

AVE MARIA.

Irtó Gróf Zay Miklós.

Ütött-kopott, ódon templom áll a falu végén
gyepes sírhantok közt, mohás keresztjein egy-
egy dalos madár füttyül a májusi vasárnap
gyönyörűségeiről: a verőfényről, a virág nyílá-
sáról, és a szerelemről, mely a tavasszal együtt
fölbredett. Az ömlőmezekkel apró ötszögekre
osztott templomablakok mögül, hol a kaszás
pók feszítette ki hálóját, kihallatszik az orgona-
kisérte ének, az ájtatos fehérnép szava, meg a
rekedt kántoré, ki valamennyit túlharsogja.
Vajjon megálmódták-e a föld alatt porladó déd-
apák, hogy mialatt a megifult természet két
kézzel szórja ajándékait, a távoli szemhatár
szélén a háború réme ütötte föl torz fejét?
1741-et írunk. Magyarország koronája egy ifjú
szép asszony fejére szállt, s az álnok, hitszegő
szomszédok meg akarják fosztani apái öröksé-
gétől s úgy okoskodnak, hogy a mit a férfiak
szerzett és megtartott, könnyű lesz kicsavarni
a kardforgatáshoz nem szokott, gyöngéd, női
kezekből. Nyugtalanúság vesz erőt a lelkeken.
A falusi nemes lekasztja a falról rozsdás kard-
ját s meg-megsuhogatja bús haragjában, a rög-
höz tapadt nép nyög, sóhajt, imádkozik, min-
denki érzi, hogy francia és bavaros előbb-
utóbb Pozsonynak veszi útját s a becsület meg-
követeli a szíves vendéglátást. A nádorispán
télviz idején fegyverre szólítja Werbőczy népet
s pár ezer jó vitéz hajt is szavára, Baranyay,
Festetics, Ghillány és a pestmegyeiek lóra ül-
nek, de a zimankós fürgeteg, a magyarság
lángja csak ezután készül megmozdulni. Halad
a toborzás, pótolják a rendes ezredek megrit-
kult sorait s ha önként, szép szerivel nem áll a
regruta Mária Terézia zászló alá, a vármegyei
vagy urasági hajduka a duhajkodó, kaszakapa
kerülő fiataliságot fogdoszák össze. A lelkesedés
terjedőben van, bár a határszéli megyék fegyver-
fogható legényei eleinte nehéz szívvel válnak
meg a kapuféltől. Mikor olyan szívet a világ s
annyi elszakíthatatlan szál fűzi az embert
szülőföldjéhez!

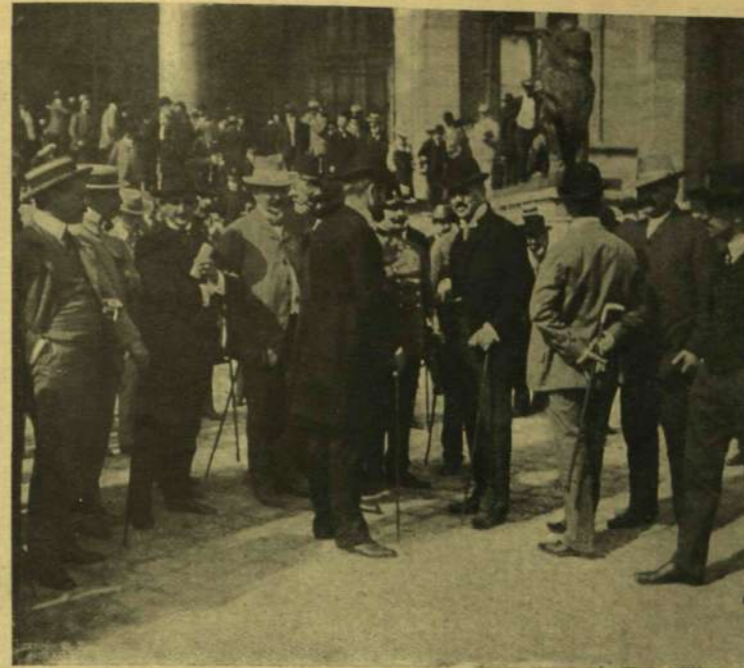
Egy puskalövésnyire a vén templomtól a
Duna habjai hömpölyögnek ezüstös csik gyan-
nánt, errébb a kis csallóközi falu. Pered viskói
kandikálnak ki a világoszöld lombok közül s
kaeskaringsó gyalogut vezet a templomhoz,
nyíló orgonabokrok közt, melyeknek bódító il-
lata a szél legesekeylebb fuvallatára szerteárad
a langyos levegőben. Az az öreg, megkésztet kol-
dusasszony, ki a szélesre taposott ösvényen
ballag, bizonynyal a háboru mivelőt hánytör-
gatja eszébe, mikor, uram bocsá! — a temető
sövénye meg árokpartja mellől mór, durva,
emberi hangok ütök meg füleit.

— Anyjuk! — kiáltja egy talpra ugrott, ál-
lig kisujtasozott hajdu, — forduljon vissza,
különbön meggyűlik a baja a tens vármegye
legényeivel.

Azzal visszahemperedik a helyére s végig-
vonván kezeit két oldalt befönt, hollószin ha-
ján, villogó szemekkel nézi, mint fordul meg
sarkán a vén szatyor s mint tipeg vissza dűny-
nyöge-duzzogva a falu felé.

— Ösmerem, — szól elfojtott hangon földre
lapult három társához. — Szabó Erzsók Gutá-
ról. Most Pereden lakik az anyjánál. Egyéb
nem kéne, mint hogy beereszszük a templomba
s aztán eljárjon a szája, azt a hétiatyánkoss
rézangyalát! Gábris öcsénknek csak a háta kö-
zépét látnók akkor a mai szent napon. Kezeink
közé kerül a bestye lélek, ha seprűnelet tesz-
nek is alája a peredi boszorkányok paripát, a
minővel éjfelkor egyik határtól a másikba röp-
ködnek. Rajta, fiuk, vigyázzatok, jönnék!

Megnyílt a templomnak szögekkel kivert,
vaspántos ajtaja és százerétű, tarka szoknyák-

Rudnay főkapitány a szociálisták vezéreivel beszél.

ban, piros és sárga csizmában jöttek a peredi
asszonyok s a kezük mozgásán látszott, hogy
az imént vetettek magukra keresztet. A me-
nyescskék csoportja után óriás termetű legény
bujt át a kijáraton, helyerázta panyókára ve-
tett mentéjét s ép készült föltelni a bokrészt
süveget, mikor egyszerre nagy sivalkodás kelt
a vászoncelledék közt.

— Jézus Mária... Istennek szent anyja, ne
hagyj el... Könyörülj mirajtunk... Visszik a
Gábrist katonának... Visszik messze földre...
Hirtelen izgó-mozgó sövény támadt Gábris
körül tarka szoknyákból és viganókból, melyen
a mórde kőpü, harsabajszú hajdu, ki a vár-
megye talpasi fölött parancsolt, hiába próbált
keresztül hatolni. Három társa káromkodik és
szítja a mórdestől elrugaszkodott fehéren áldó-
ját, de úgy, hogy a küszöbön megjelent kántor
az égboltot nézi, nem kerekedik-e jégeső va-
lahol a Duna füzesei fölött. Most világlik ki, mije
volt Pethő Gábris a peredi asszonyoknak! Élő
bizonyosság a lóvá tett férjek igazai mellett, a
kik kéz alatt följelentették Gábrist urat a vár-
megyénél, mint a falu rozását, mint megatalko-
dott csendháborítót. A fiú pedig dacosan, zárt
ajakkal áll a csoport közepén, mint játék köz-
ben a bárány, kit a kívül ólálkodó farkastól
akar megoltalmazni az ujjongó, vihogó asszony-
nép. Átkozottul rosz tréfa folyik a temető sar-
kánál, leri a jelenlévők arcáról, hogy ma este
kemény lesz a párna valakinek a feje alatt.
Gábris szeme villámot szór, fölemeli karját a
borjuszájú inggel s egy szempillantás alatt ke-
zében forog a cifra, élesre fent rézfokos. A haj-
duka bátor vezetője durván, könyökkel taszítja
felre a siránkozó asszonynepet, de a következő
pillanatban mukkanás nélkül terül el a pá-
zsiton... Gábris föleszmél, a tömlőz és akasz-
tőfa képe átsuhan vérbenforgó szemei előtt, egy
hatalmas ugrással kívül jár az asszonyokból
alakult körön s ucczu, eszeveszett futással neki-
iramodik a legközelebbi füzesnek. Mielőtt el-
tűnnék a bozót közt, megfordul és magasra emeli
fokosát, mintbaazt kurjantaná: «A kinek az élete
kedves, az jöjjön utánam!» s aztán összeesap-
nak az ágak Góliát-szerű alakja mögött. És az
asszonynepe tovább ezivódik az elképedt hajduka-
kal, kik válogatott szitkok közt élesztik föl a
pázsitról véres homlokú, félholt pajtásukat.

— Nem vagyok én sem cseh, sem német,
instállom, igaz magyar szívem hozott ide. Ha
kell, elpusztulunk egy szálíg, pro rege nostro,
de Terézia jussát nem hagyjuk.

— Kegyelmed szörnyen ócsári a szegény
csehet, németet, — vágott vissza kerékbe-
rt magyar kiejtéssel a selyemharisnyás férfiú, —
pedig hát Hannibal ante portas, az ellenséggel
mókálni nem lehet. Magam is mellette vagyok,
hogy megvédelmezzük Károly császár leányá-

— Domine spectabilis, ugy-e bár messze vidék-
ről fátadott ide? — szólalt meg szomszédságá-
ban egy német; elhunván a várakozást, beszéde
elegedett egy bockoros nemessel, ki térden
alul érő mentében, csipőre tett jobbkézrel állt,
míg baljával a hosszú fringiót lóbalta, melyen
diszkard lehetett egykoron, mielőtt drágakövei
fele ki nem hullott.

A nemzetes és vitézlő férfiú kellő komolysá-
gal felelt.

— Nem vagyok én sem cseh, sem német,
instállom, igaz magyar szívem hozott ide. Ha
kell, elpusztulunk egy szálíg, pro rege nostro,
de Terézia jussát nem hagyjuk.

— Kegyelmed szörnyen ócsári a szegény
csehet, németet, — vágott vissza kerékbe-
rt magyar kiejtéssel a selyemharisnyás férfiú, —
pedig hát Hannibal ante portas, az ellenséggel
mókálni nem lehet. Magam is mellette vagyok,
hogy megvédelmezzük Károly császár leányá-

Össze fordult az idő. Enyhe szél fújdogál
Pozsony városa fölött, mely a Dunaligetből
jövet azt suttogja, hogy vége a forró napoknak.
Szeptember 11-ikén kitört Pozsonyban a nagy
égiháború, a nemzet legjobbjai egy szívvel-
lélekkel megfogadták, hogy életüket, mindenü-
ket föláldozzák Mária Teréziáért. A karok és
rendek hónapok óta a koronázó városban tanács-
koznak, úton-útfélen egyebet sem látni, mint
futároktól kísért négy- és hatlovas csézákat,
rökaprémus mentéjű urakat, kik daliásan ülnek
meg a cifra szerszamos paripát, aztán nyalka
huszárokat, német lakájokat és mindenféle ka-
tonát. Csoportosulás támad a várhegyen, az ősi
székességház körül, tengernyi nép födellen fölvel

A kobolktutak küldöttsége.

nak a trónt, de azért ne szaladjunk fejfel a fal-
nak. Per amore dei, nem kell mindjárt kijönni
a flegmából, ha valamelyik ausztriai városban
a polgárok meghajolnak a túlerő előtt s nem
engedik házaikat fölperzselni, asszonyaikat,
gyermeküket kardélre hányatni.

— Nono sógor, mi tüzbe megyünk az utolsó
szál emberig, vitam et sanguinem consecra-
mus, de nem türjük, hogy ez országban valaki
megakuvásról beszéljen. Láttá a királyasszonyt
kilépni hintójából s elragadó, de mégis oly
szomorú pillantással üdvözölni a sokaságot?
Nincs annak szíve, sógor, a ki ennyi szerencsét-
lenség láttára meg nem indul, nincs annak velő
a csontjaiban, vér az ereiben, a ki föl nem lá-
zad annak a latorságnak a hallatára, melylyen
a szomszédok egy védtelen nő jogait lábbal ti-
porják. Öreges ember vagyok, megrokkant ka-
rom nem tudja a kardot úgy forgatni, mint
hajdanában, de vagyon két derék fiam, azokat
ültetem lóra, hadd ontsák vérüket Mária
Teréziáért.

A vén sas szeméibe könnyoseppek tolnak,
melyektől különös melegség terjed el Gábris
szíve körül. Egyszerre támad föl benne a faji
büszkeség meg a nyomasztó szégyen érzete, a
miért megugrott a vármegye fogdmegjei elől.

— Osz! sok katonára van szüksége a király-
asszonynak? — veti oda félenken.

A kopott gunyájú nemes végignézi rajta.
— Miért érdekel az téged, paraszt? Mé Her-
cule, meguntad az ekeszarvát fogni és kuko-
riczatöréskor éjjente a halomba rakott csöveket
őrizni, nehogy a cigányok megdézsmálják?

— Nem vagyok én igazi paraszt, meg latin
iskolákat is jártam. Nemzetes uram jobban
tenné, ha elmagyarázná Trézia királyasszony
baját, mint hogy esufot úz velem — és oldalt

A rendőrök kordont vonnak az Országház-téren.

PILLANATFÖLVÉTELEK A KÉPVISELŐHÁZ SZEPTEMBER 15-IKI ÜLÉSE ALKALMÁVAL.

sandítva súgta — akár csak azzal a kőcipor némettel.

— Királyasszonyunkat hatfelől is megtámadta az ellenség, minden birtokából ki akarják forgatni — s ujjain számítani kezdte — francziák, burkusok, bavarusok, taljánok és tudja patvar kicsodák. Ha a magyar nem segít rajta, koronái egytől-egyig veszendőbe mennek s Isten a megmondhatója, státusunk kinek a hatalmába kerül. Ilyenkor válik el fiam, kicsoda legény a gáton...

Halk mormogás kél a tömeg ajkain, mint mikor az esti szél végigzúg a tenger fölött s egy pillanatra megélnék a habok játéka. A királyasszony magas kalpagokkal és drága ékszerekkel pompázó főurak kíséretében kilép a templomból és hatlovas hintójába készül szállani. A sokaság letérdel. Pethő Gábris ilyen jelenséget teljes világéletében nem látott. Mária Terézia ragyogó szépsége, a mély bánat, mely egész valóját eltölti, nyulánk, fejedelmi alakja, mely tiszteletre és imádatra kész, a szegény csallóközi fiut egy szempillantás alatt hatalmába ejti. Letérdel és mellére hajtja fejét, mint a földönfutó, kinek szívet halálos vétek nyomja. Sokáig maradhatott így, mert mikor egy gúnyos hang feliasztotta merengéséből, a tömeg már szét oszladozott s Gábor egymaga gubbasztott a hepehupás kövezeten.

— Kend ugyan elmerült az ájtatosságba, — kacagott a német atyafi, hogy fogyatékos potroha rengett belé. — Most már igazán szeretném tudni, a Máriát imádja-e vagy Teréziát?

Pethő Gábris talpra ugrott s a mint elgondolkozott, válaszoljon-e az arczapirító csúfolódásra, valami sipító dallam ütötte meg füleit a szomszéd utcából. Arrafelé rohant s meghalotta egy csapat katona egyforma ütében kongó lépteit. Három sípos zenéje mellett, kik valami csodás indulót fujtak, a bortól és naptól kihevülve, egy csapat magyar és tót fiu masirozott, hogy utját Bécsen át Sziléziába vagy Olaszországba vegye s a Beureuth-ezred pár merev tartású katonája fogta közre őket. Gábris meg-

PILLANATFELVÉTEL A KÉPVISELŐHÁZ SZEPTEMBERI ÜLÉSÉRŐL, MIKOR KOSSUTH FERENCZ BESZÉL.

Jelly Gyula felvétele.

A SZOCIALISTÁK A BÁTHORY-UTCA TORKOLATÁNÁL.

Medek Rajmond felvétele.

A TÖMEG AZ ORSZÁGHÁZ-TÉREN AZ IGAZSÁGÜGYI PALOTA ELŐTT.

Balogh Rezső fényképe.

állt és irigy szeméit rajta felede a csoporton, a mi nem kerülte el a parancsoló tiszt figyelmét. — Csapj föl öcsém katonának, — kiáltotta tréfásan, ékes magyar szóval. — Pompás granadéros válnék belőled, beillenél strázsának a császári palotába.

Pethő Gábor elvörösödött.

— Egy életem, egy halálom, — mormogta és odaállt a sorba a többiek közé.

*

Mária Terézia hadai kiveték az ellenséget Ausztriából. Szalad a bajor választó még tulajdon országából is s nyomában huszárok és pandurok törtetnek, rémületet kelte szerte Németországban. A francia király fényes serege alighanem jobb szeretné, ha a Rajna vize fekdüdnék közte és Festetics, Ghillány mord vitézei közt. Belle-Isle a finom és kényes hadvezér, ki olyan nagy garral hagyta el a versaillesi palotát, nem arat dicsőséget Csehország véres mezőin, sőt a mi keveset magával hozott, azt is el-hagyoghatja. Hej, vitéz tábornagy úr, nem a szerelem várait kell most ostromolni XV. Lajos udvaránál, de marczona külsejű, kérges tenyerű huszárokkal kell összemérni a kardot Isten szabad ege alatt!

Csikorgó hideg van, esontkeményre fagyott a föld s a jó bécsiek ráérnek a háború lármaja közt a jégén ünnepeket, a szalonokban álarcos bohóságokat rendezni és szánokon futkosni be a császárváros utcáit a didergő nép mulattatására. Mária Teréziát is viszi a szaladó szán a polgárok folytonos örömrivalgása közt, melyet a meg-megújuló győzelmi mámor fakaszt. A Práterből jövet, Koháry főstrázsamester lovagol el a királyné drága prémeikkel letakart fogata mellett s Mária Terézia magához szólítja, elfojtott hangon két-három szót vált vele, mire szán és lovas befordulnak egy szűk mellékutcába. A földszintes, külvárosi házakban, melyek homlokfalát egy-egy czégeren kívül más nem diszíti, sebesülteket helyeztek el s Mária Terézia eljött meglátogatni a halovány vitéze-

A nemzetközi szociáldemokrata párt küldöttsége kijön a képviselőházból.

Az újjászervezett szociáldemokrata párt küldöttsége a képviselőház előtt.

ket, kik érette senyednek a nehéz kórágyn. Igazi bécsi kedélyességgel, minden tétovázás nélkül belép udvarhölgyével együtt a legelső házba, Koháry leugrik lováról, a kantárszarat egy véletlenül arra ballagó magyar gyalogos kezébe nyomja s a királyné után siet. Nagy becsülete van most Bécsben a magyarnak, a császárváros minden zúgát szittya vitézek őrzik. Felügyelettel megbízott, rokkant hadi fogadja a felséges asszonyt és sorra elvezeti a homályos kamrákba, hol a vitéz fiúk feküsznek, míg egy tiszt és bőbeszédű polgárrasszony nagy, fehér főkötőben s terjedelmes, szétálló, virágos szoknyában, apróra elmagyarazza a sebesültek baját. Ennek kelescentjét zúzza össze a golyóbis s úgy szállították ide Linz tájékáról, amannak czombjába dőfte szuronyát egy bajorkatona, a harmadik egy lovasrohannál felbukott és össze-vissza törte magát. Alacsony, boltíves teremben, mely azelőtt valami mesterember műhelye lehetett, egy óriástermetű, bekötött fejű fiatalember lázas tekintete találkozott a királyasszonyéval. Jobb kezével egy székre támaszkodva, melyen a granadérosok egyenruhájába hevert, lassan fölemelkedett. A derék polgárrasszony hiven előadta, hogy a fiatalember huszonegy éves, csallóközi magyar, valamelyik csonatában több francia lovast lelőtt vagy agyonszúrt, míg végre süvegét leütötték, óriási kardvágást mértek a fejére, testét össze-vissza kaszabolták. Társai halottnak hitték s el akarták temetni, de életjelet adott magáról és sürgősen kérte, hogy szállítsák Bécsbe, honnét szülőföldjére akar menni, mielőtt összeszedi magát. Az asszony suttogva beszélt és intett a fejével: nincs remény! Mária Terézia előtt úgy rémlett, mintha valahol a tömegben vagy a glédában látta volna s könnybe-lábadt szemekkel nézte a beteg katonát, ki nek egész valója egy korán megszakadt élet-pályáról beszélt, a mint hiába próbált valamit mondani, a mint saját fejéhez kapott és tehetetlenül hanyatlott vissza vánkósára. A királyasszony, mint valami jószágos nemző, odahajolt és ziháló keblére tette inom, kis kezét, mire a sebesült a kéz után nyult és mohón ajkaihoz szorította. Azután lehunyta fáradt szempilláit, mintha nehéz álomba merülne s elhaló hangon, tört latinsággal suttogta:

— Ave Maria, moriturus te salutem!

A GYERMEK ÉS AZ AGGASTYÁN.

Irta ifj. Hegedűs Sándor.

A gyermek-mesék a legszebb mesék. Ha valaha úgy tudnék írni, hogy megközelítem a gyermek-szíveket, úgy én volnék a legboldogabb ember, mert elmondhatnám, hogy nem éltem hiába. Minden kornak megvan a maga poézise, de az igazi mely poézis a gyermekeké, mert a többi csak a fejlődés által átgúrt, hamvától megfosztott költészet, a mely tele van aggatóval, több-kevesebb modern czafranggal, természetesség helyett rafináltsággal. Öreg embereknek jelenik ez csak meg újra, a kik már átmentek az életen és leszűrdött élettapasztalattal néznek vissza arra a különös álomra, melyet egy

Mozgófénykép-felvétel a képviselőház előtt.

PILLANATFÖLVÉTELEK A KÉPVISELŐHÁZ ELŐTT A SZEPTEMBER 15-IKI ÜLÉS ALKALMÁVAL.

emberlőntön át álmodtak. Azért szeretem, mikor egy aggastyán játszadozik az unokájával és mesél annak a kis gyermeknek szép meséket, melyek az ő öreg lelkében kelnek életre, hogy örömmel és boldogsággal töltse el a gyermek nyiló lelkesekjét...

A kis unoka kérve-kérte nagyszülőjét:

— Jó nagyapám, adj nekem valamit!

Erre az öreg kézen fogta a gyermeket, elment vele a kertészhez, kivette a kertbe, a hol százával nyílta a szebbnél-szebb virágok és azt mondta az unokának:

— Válassz közülök egyet!

A gyermek egy büszke fejű vérvörös szegfűt választott ki. Erre előjött a kertész, kiásta a virágot és cserépre tette. A nagyapa kifizette a kertészt s aztán hazaballagott unokájával. A virágot felváltva vették, hol a gyermek, hol az aggastyán. Otthon az ablakba tették és együtt ápoltatták. És a szegfű mind virágra váltotta dús bimbóit. Nagy volt a gyermek öröme, de még nagyobb az öregé, mikor látta, mily boldog az ő kis unokája.

Történt azonban, hogy egy verőfényes nyári napon hirtelen szélvihar támadt, a mely nagy erővel tépte az ablakokat, nekirohant a virág-cserépre, letépte a könyöklőről és mindenestől odavágta a földre. A cserép izzó porrá törött, a virág szétesett, a vihar tovakergette, meghempergette a sárban, aztán odacsapta egy száguldó kocsikerékhez és az összetépte a szegfűt minden virágával, minden bimbójával együtt. Nagy lett erre a kis gyermek szomorúsága, sirva borbolt nagyatyja földére és zokogva kérte:

— Oh, nagyapám, adj nekem valami mást.

A virágom, vége van, örökre vége van.

Az öreg megígérte, hogy hoz új ajándékot, ha a gyermek jó és szorgalmas lesz. És a kicsike

tanulni kezdett szorgalmasan, nagy buzgalommal. Megtanult írni, olvasni, és nagy buzgalomban, igyekezetében mindenkinek öröme tellett. Az öreg ekkor elment a vásárra és vett az ő kedves kis unokájának egy fehérszőrű bárányt. Nagy volt az öröm a háznál, mikor a báránka megérkezett, a kis gyermek átölelte az állat nyakát és úgy csókolta nagy boldogságában az ostoba kis állatot. Piros szalagot tett a nyakára, vékonyhangú csemetyűt akasztott rá, saját nevét adta neki, hogy ha már van egy Bandi a háznál, hadd legyen egy másik is. Fűvet fogott kis sarlójával, kenyerét sóval hintette meg s aztán szaladt vele állatpajtasához, a kit úgy szeretett, mintha testvére lett volna.

Ez alatt az idő elröpült gyors szárnyain, a bárány megnőtt, kifejlődött, de a kis gyermek szemében megmaradt ugyanannak a Bandi testvérem, a milyen első perczben volt. Nagyobb, teljesebb boldogságot elképzelni sem lehetett, mint a két Bandit, mikor egymás mellett lépegettek.

Jó barát az idő, sok mindent meghoz, de néha meg nagy ellenség, mert sok kedves dolgot eltüntet, eltemet. Szegény Bandira is rátette egyszer a végzet az ő könyörtelen kezét. Egy reggel a bárány nem ugrándozott többé nagy vígan a kert-udvaron, hanem az istálló-állás sarkába meghúzódva, ott hentergett az almon. A kis Bandit nagy ijedelem fogta el, mindent odahordott kedves állatjához, sóskenyeret, tyúk-húrfűvet, kőménymagot, piros búzát, de a bárány nem kért semmiből semmit. Csak szegény Bandi volt még szomorúbb nála, mert úgy érezte, mintha testvére volna nagy bajban. Azt üldözik a gonosz szellemek, hogy elragadják tőle. Ott ült a bárány mellett egy kis padon és elnézte hű társát, állatkáját, báránkját.

A mint ott nézegette, egyszerre csak a bárány földobott helyéből, kirohant az istállóból a kertbe és mintha valami úzná, elkezdett nagy sebessen futni körbe, egyre körbe. Bandi azt hitte, valami titkos szellem izei szegény parát, valami dzsin talán, a ki most elszabadult és az ő pajtasába hurcolkodott. Sokáig futott a bárány a saját maga által kiszabott körben. Bandi már-már azt hitte, hogy örömeiben ugrándozik, mert néha-néha ficzánkolt is. De aztán egyszerre csak megállott ebben az ördögi forgásban. Fölállott két lábra, egy-két szökést tett a hátsó lábain, az elsőikkel meg vagdalkozott. Aztán hanyatt esett, nagyot puffant a földön és mindörökre vége volt.

Bandi szívet mérhetetlen fájdalom járta át. Mikor a virág-cserép elpusztult, akkor is árvának, szerencsétlenségnek érezte magát, de most fájdalom, árvasága sokszorosa föléledt előtte. Úgy érezte, mintha mindent elvesztett volna, a mit szeretett. Úgy érezte, mintha földrengés volna alatta és bizonytalan lenne előtte minden, a mit eddig örökkévalónak gondolt.

Napokig búsongott és ébredező lelkét esodálatos kételemek jarták át. Nem bizott semmiben, nem tudott örülni semminek, mindig az volt előtte: ha most ezt is megszeretem, nem sokára ennek is vége lesz és akkor újra fogom ezt a fájdalmat érezni, újra árva leszek és kezdhetem újra a dolgot, kereshetek valami újat, a mihez ideig-óráig ragaszkodhatom. Valami

benső szomjúságot érzett, vágyott valami olyan után, a mi mindig megmarad, a mi mindig ugyanazt az örömet fogja okozni neki, a mi mindig frissé, üdévé fogja tenni, ha rá gondol, ha vele foglalkozik.

Ez a vágy napról-napra, mind erősebb lett benne, úgy hogy odament nagyatyjához és elmondta lelki fájdalmát:

— Jó nagyatyám, te, a ki már annyit láttál, annyit tapasztaltál, adj nekem valami olyan dolgot, a mely soha el nem múlik, hanem mindig változatlan marad és mindig ép olyan boldogságot szerez, mint a mikor először élvezted és a mit sem az idő, sem az emberek nem tudnak elvenni többé tőlem!

Igy szólt a gyermek, az aggastyán megértette a gyermek lelkét. Szó nélkül elment és elhozta neki azt a kis könyvet, a melyben meg vagyon írva, a mit a Názárethi Jézus mondott és tett, a mig köztünk járt a földön.

CSENDELÉLET BUDÁN 1696-BAN.

Irta Takáts Sándor.

A török kiűzése után a budai Várat a németek szálta meg. A ráczok előbb jöttek, s többen is voltak mint a németek, de azért a város ügyeinek intézésébe bele nem szóltak. Ők csak laktak és adóztak, a németek meg uralkodtak. A várban lakó németek a ráczokat a tisztos polgári elnevezésre nem méltatták. Mivel a várban lakó német katonaság is így gondolkodott, s mivel csak is azt tartották, hogy a rácz másra sem született, mint a várba való vízfordásra, a szegény ráczok gyakran azt sem tudták, vajjon a várkommandáns kardja alá tartoznak-e, vagy pedig a polgármester botja alá? Ökigyelemlőknek, úgy látszik, tekintélyük az udvari kamara előtt sem volt, mert a nevezett kormányzó 1696. szeptember 27-ikén elrendelte, hogy a budai ráczok közül a földműveseket a *kín mezőkre*, a kereskedőket meg Pest városába kell telepíteni, a hol a polgárságtól elkülönítetten, saját bírák alatt éljenek. A vízi-város és Pest — írja az udvari kamara — legyen kereskedő város, Buda pedig az országos hivataloknak székhelye. A ráczok azonban nem akartak Pestre költözni. Ha már felépítették házaikat, s beültették szőlővel a budai hegyeket, fáradságuk gyümölcsét élvezni is akarták. Lipót királynak tehát kereken kijelentették, hogy inkább visszaköltöznek Törökországba, inkább kivándorolnak Oroszországba, de az elhagyott, piszkos és gyanus Pestre nem mennek! Csodák csodája! Lipót király Wolf jezsuita páter közbenjárására csakugyan megengedte nekik, hogy eddigi lakóhelyükön maradjanak. A ráczok tehát továbbra is budai lakók maradtak, s úgy a görögkeletiek, mint a katolikus ráczok, külön-külön saját bírák alatt éldegéltek, s türelemmel viseltek azokat a terheket, melyeket a várbeli németek nem minden részrehajlás nélkül reájok hárítottak. Különben egy részük a vízfordásból élt, más részük a kereskedésen kívül főleg a borgezdaságot űzte. A szép budai hegyeket ők ültették be kadarka szőlővel, s ők termelték a csakhamar elhíresült budai vörösből. Ebből a vörös borból 1700-ban *Sedgewick* nevű kiváltságos kereskedő Hamburgon át ezer csőbört Londonba szállított, hogy ott a francia vörös borokkal versenyezzen. *Sedgewick* vállalata annyira megrémítette a hatalmas francia borkereskedőket, hogy minden követ megmozdítottak a vállalat megbüktetésére. *Sedgewick* borait, mint csempézt árukat lefoglaltatták, aztán magához az angol parlamentnek különféle helyekről szaveltvennyolc tiltakozó emlékiratot nyújtottak be a magyar borok ellen! Ebből aztán hetedhét országra szóló botrány lett. Az akkori angol lapok, főleg a *«Gazette de Londres»*, aztán a hollandi és a francia ujságok hosszú cikkekben tárgyalták *Sedgewick* vállalatát, s a budai vörös borknak akaratlanul is európai hírnevet szereztek. *Nottingham* államtitkár közbelépésére a magyar borszállítás ügye az angol parlament elé került, és *Sedgewick*nek külön parlamenti határozat (act) alapján megengedték, hogy a magyar borokat szabadon szállíthattja Londonba.

A míg lent a Tabánban és a Vizivárosban —

ÉGŐ PETROLEUM-FORRÁS BALAKHÁNIBAN.

a mint említők — a ráczok egész külön városrészt alkottak, fent a várban a beköltözött német iparosok és kiskereskedők tömörültek. A várban lévő házakat a visszafoglalás után mind nekik juttatták; magyar részről csak harmadot kaptak ott házhelyet; a nádor, az esztergomi érsek és az országbíró. Mivel a várbeli lakosság nagyobbrészt az örökös tartományokból költözött Budára, a város kormányzásában, meg a törvénykezésben is az osztrák szokásokat hozították meg. Természetesen ezen szokásokat és törvényeket a ráczokra is alkalmazták. Mivel pedig a jó német polgárok a hatalmukat egymáson nem igen jártathatták, természetes, hogy az amúgy sem jó szemmel nézett ráczokkal éreztették azt. Úgyes-bajos dolgaikban a rövidebbet mindig a ráczok húzták, de a terhek kiosztásában, a portiókban és a beszállásokban a java rész mindig nekik jutott. Az ilyenétlen basáskodásban a budai polgármester és a városi tanács persze nagy örömet lelt. De hát volt a várban olyasféle hatalom is, a mely a városi magisztratus öröme közé igen gyakran törmöt kevert. Tudjuk, hogy a budai várban több ezer főnyi német őrség lakott. A míg a budai vár el nem készült, a katonaságot ideiglenes tanyákon, s a várban levő polgári házakban helyezték el. Így volt ez 1696-ig! Ha ismerjük az akkori katonaság erkölcsait, könnyen elgondolhatjuk, minő kellemetlen helyzetben lehettek Buda polgárai. Bizony-bizony állapotok nem valami irigylendő volt. A lopás, a fosztogatás, rablás, dulakodás napirenden volt. Éjjelenként egyetlen polgár sem merte házázt elhagyni; mert ha elhagyta, rendesen úgy járt, mint Nagy János kamarai tisztviselő, a ki 1695-ben egy szegény molnár ember jajgatását hallván, segítségére ment, de a német katonák keresztülszúrták. Buda tanácsa e türelmetlen állapotokon úgy akart segíteni, hogy a kamarai adminisztráció engedélyével 1695 tavaszán fegyveres éjjeli őrköt fogadott. Azonban Eysenberg helyettes kommandans, hogy az éjjeli őrk a katonaság útjában ne legyenek,

mindjárt az első éjjel elfogatta és bebörtönöztette őket. Az ilyenféle bebörtönzés egynéhány emberrel mindennap megesett. A katonaság ugyanis dívatba hozta az úgynevezett *áristompénzt*, azaz a kit a katonák a főőrségre kísérték, azt addig el nem bocsátották, míg az egy tallérnyi áristompénzt le nem szúrta. Ilyen módon a városégszínos mellékjövedelemhez jutott, mivel az áristompénzt, ha a dolog úgy fordult, még a legkiválóbb polgárokon is megvették. Buda város tanácsa 1695. április 2-ikán maga jelenti, hogy a katonák a polgárokat kényük-kedvük szerint viszik a főőrségre, a hol addig tartják fogva, a míg az egy tallérnyi tömlőczipénzt meg nem fizetik. *Kurz* Ignác kamarai adminisztrátor ehhez még hozzátesszi, hogy a katonák elkövette gazságokat mind felsorolni lehetetlenség. A halásztól a halat, a vásárosoktól az élelmi cikkekkel ragadják el, aztán még jól el is verik őket. Senkinek vagyona és személye nincsen biztonságban. A katonaság a polgárokat csak azért zárja el, hogy az áristompénzt rajtuk megvegye.

Hát biz ezek a viszonyok nem igen voltak alkalmasok arra, hogy Buda fő és székvárosát (már akkor így hívták!) felvirágoztassák, s hogy új lakókat csalogassanak oda. Ellenkezőleg azt eredményezték, hogy a már letelepültek is kifelé mozdították szekerük rúdját.

Vala pediglen ekkor Budának polgármestere *Pösinger* Ignác Ferenc; ő kigyelemlét a magyar tartomány (így!) gyógyyszerésé-nek is mondtatták, s később császári tanácsos úrnak is hívták. Erőszakos és önkényes ember volt, a ki a hatalomnál semmit sem becsült többre. *Caraffa örökös konzul*-nak hívta őt, s a budai adminisztrációval együtt azon volt, hogy az örökös polgármesterségből *Pösinger* urat kicsőpentsse. De hát ez nem ment egy könnyen; mivel *Pösinger*nek Bécsben hatalmas támogatói voltak, s Budán meg a polgárság vakon engedelmességet neki. Az utóbbi dolognak nyitját nem értjük. *Pösinger* ugyanis föltötte erőszakos és önző ember volt, s még a városi

PETROLEUM-KUTAK ÉGÉSE BALAKHÁNIBAN, BAKU MELLETT.

tanácsosokkal is úgy bánt, mintha azok született szolgálói lettek volna. Az egyik tanácsost például az utcán megbotozta; a másikat meg vacsorára magához hívta, de vacsora helyett pofonokkal traktálta. Aztán ehhez még a számadásai is örökösen fogratékosak voltak. Szóval a polgárok ragaszkodását nem érdemelte meg. A szelid lelkű Wolf ezredes, a ki Buda sorsát csakugyan szívén viselte, egy alkalommal azt írta felőle *«bár csak a Szentlélek felvilágosítaná az udvari kamarát, hogy végre meg tudja az igazat; szegény Buda városának sorsa függ ettől!»*

Pösinger, a büszke és erőszakos polgármester a budai helyőrség tisztjeivel is összevesztett, s velők állandóan hadi lábón állott. A katonaság részéről szenvedett tömérdek bajt a polgárok jórészt ennek az ellenséges viszonynak köszönhetően. Kijutott abból magának Pösinger uramnak is. Ő maga jelentette egy alkalommal az udvari kamarának, hogy midőn Pozsonyba akart utazni a gyűlésre, a katonák elfogták és bezárták őt. Más alkalommal (1696-ban) Pösinger kocsisát verték meg. Pösinger a tettes hadnagyot feljelentette és elégtételt követelt. Erre a hadnagy párbajra hívta őt, s mivel a polgármester a kihívásra újabb feljelentéssel felelt, a hadnagy Pösinger házába ment, hogy elégtételt vegyen. Ki tudja, mi történik itt, ha Pösinger uram jó leve meg nem szokik házából. Szinte szerenese, hogy az átköző hadnagy sehol sem találta őt.

Az okos visszavonulással, vagy a megugrással Pösinger uram ugyancsak 1696-ban (Péter és Pál napján) még nagyobb veszedelemtől szabadult meg. Pösinger Dresner kapitányt is megsértette, miért is későn este 20 fegyveres katona jelent meg a szállásán. Az ajtót belökték, s az egész házat körül fogták. A városi tanács hivatalos jelentése szerint a katonák minden szobát, minden bútort átkutattak, s tudván, hogy a polgármester igazi mester az elbújásban, az ágyak alá szurkálták fegyvereikkel. De hiába volt minden fáradságuk; a polgármestert nem találták. Az egyik szobában a polgármesterné aludt, a ki meglátván a hadfiakat, többször elajult. E közben vihar támadván, a katonák lejöttek az udvarra, a hol a gyógyszerész segítők és inasok gyertyákkal világítottak. Az egyiknek gyertyáját eloltá a szél, mire a katonák (azt híven, hogy ő maga oltotta el) reá rontottak, ütötték, verték s a főörségre vitték a *«povládcsok»* (csirkefogók) közé. A főörségen a tisztek és a katonák gúnydalokat énekeltek a polgármesterről, s erősen állították, hogy még ő is itt fog ülni a povládcsok között.

A budai kamarai adminisztráció meg a városi tanács is a fentebbi eset miatt elégtételt követeltek. Felterjesztéseikben elmondják, hogy a katonaság miatt sem a polgároknak, sem a ráczoknak élete és vagyona nincs biztonságban. A rablások és fosztogatások miatt a polgárok már nem lakhatnak házaikban. Kreml Tóbiás tanácsost az utcán az adminisztrátor szemeláttára egy őrmester megtámadta, s fejét beverte! A padlásokról a ruhát, a pinczékben a

borokat elragadták. Nincs biztonságban senki és semmi. A polgárság rendkívül elkeseredett, s ha a sérelmeket nem orvosolják, baj lesz!

A tanácsnak és az adminisztrátornak ilyen jelentéseit 1696. július 2-ikán külön futárral küldötték a hadi tanácshoz Bécsbe. Mivel a budai kommandáns, *Frankenberg* ép Bécsben volt, a hadi tanács meghagyta neki, hogy indítson vizsgálatot, s büntesse meg a tetteseket. Ez meg is történt. Legalább a hadi tanács ezt jelenti 1696. október 20-ikán kelt leiratában, de ugyanitt azt is megírja, hogy a bajoknak legfőbb oka a budai polgárok illetlen viselkedése és dőlyfőssége.

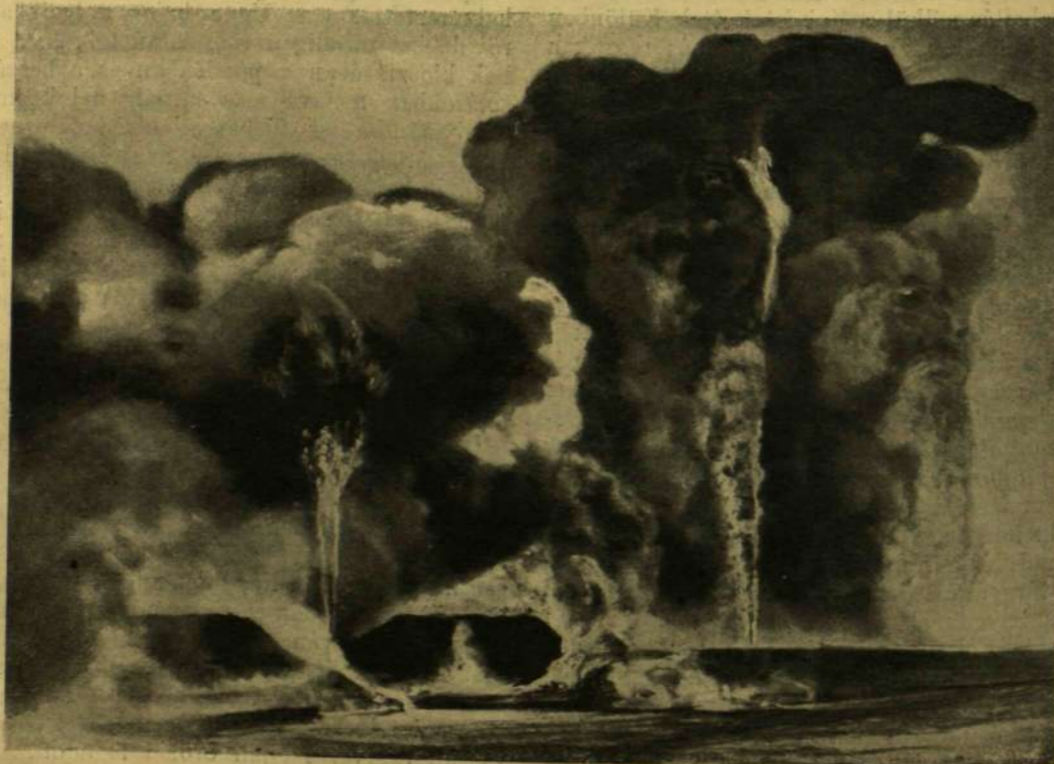
A hadi tanács ezen leiratánál nagyobb örömet keltett azon intézkedése, hogy az összes katonaságot az ekközben elkészült várba és kaszárnyákba rendelte. Ily módon a lakosok a legkeservebb nyűgtől megszabadultak.

SZOCZIÁLISTA PÉNTEK.

- Jó reggelt elvtárs!
- Hogyan! Hát ön is elvtárs?
- Természetesen, kedves elvtárs!

... Mikoron pedig en az erőnyörű összetéllí szó minden rövid és hosszú mondatban legalább egyszer előfordul, irának Krisztus után 1905. szeptember 15-ik napját. Azt a napot, a melyen a budapesti szocziálisták egy-kettőre reformálni szerették volna az egész parlamentet.

Dies irae... suttogták erről a napról a fővárosi benszülőttek már hetekkel előbb, s a nagy nap reggelén a legbékésebb galambtenyésztők és dominó-játékosok is csak vörös nyakkendővel, vörös zsebkendővel,

ÉGŐ PETROLEUM-KUTAK BAKUBAN.

vagy legalább is vörös szegfűvel bátorították ki az utcára, s egymást hangosan és tüntetőleg elvtársnak czímézték.

A Dunaparti «dock»-okban, gyárakban, műhelyekben előző este ilyen beszélgetések estek meg: — Hunczut gazembőr, a ki hónap dógózik!

S valóban, a nagy nap reggelén tizezrek indultak meg mindenfelől a parlament elé. De Isten tudja! — ennek a népvándorlásnak egy csöppet sem volt harcias, vagy aggodalmat keltő a jellege. A csoportok élén 20—30 bicziklista toltá büszkén a gépet — dressben és vörös papiros-legyezővel ékeskedve. (Ezzel bizonyosan a saját hiúságukat akarták legyezni!) Így aztán inkább majális jellege volt a fölvonulásnak, mint harci sorakozás.

A parlament előtt pedig hiába szaporodott föl a tömeg óriásira, a szeptemberi verőfény mosolygása tönkretett minden komor árnyalatot. A hatalmas palota egykedűven nézte ezer szemével a tömeget, a mely maga is egykedűven viselkedett.

Nem is sokáig győztek az állást, hanem ki bicziklin, ki gyalog, megkezdte a békés visszavonulást. Csak a rendezők osztogatták fáradhatlanul a kis piros czédulákat, melyeken ez állt: «Eljen az általános választói jog!»

Még az a hír sem keltett izalmat, hogy imhol a Dunán, Szemere Miklós 1500 kölbökűti választót hozott föl ellentüntetőknek, s a hajó meg van rakva fegyverrel és — dinamittal!

Ez a bolond rémmese sem izgatta a kedélyeket. Inkább azt a magyarázatot fogadták el, hogy Szemere a választóinak — előről akarta megmutatni a parlamenti palotát, s ezt csak hajóró lehet így látni.

Hogy aztán ezt a nemzetiszín zászlós hajót épen «Albrecht»-nek hívták, ez csak ironiája volt a véletlennek.

... A szörnyűnek ígérkezett nap tehát békében telt el s délutánra már a vörös szín uralma teljesen megszűnt.

BAKU.

A világ legnevezetesebb petroleum-telepe a bakui. Penszilvániában nagyobb ugyan a termelés, de nagyobb kiterjedésű területen oszlik meg. Bakuban szorosban egymás mellett áll százakra a sok kút, melyek kiszökkenő sugár alakjában (szökő kút szerűleg) lövelik ki magukból a petroleumot. Van olyan kút, mely naponta tíz, tizenöt ciszsterna olajat ad, vagyis ezer, ezeröt száz métermérszát. De volt néhány olyan kút is, mely kétezer mérszát is többet adott.

Ezeknek a kutaknak legnagyobb részét szétrombolták a legújabb zavargások alkalmával a tatárok. A szökőkutakat nem bírták másként elrombolni, a belőlük kilövelő petroleumot gyújtották meg. Az így meggyújtott kutakat rendes viszonyok között is nehéz eloltani, jelenleg pedig lehetetlenül téttek erőszakkal is az oltást a zavargók. A kutak égő s füstölő lángoszlopokat löveltek a magasba, mint valami tűzhányók.

Óriási értékek mentek ez által veszendőbe. A kárt másfél millióra, vagyis ezeröt száz millió koronára becsülik.

CZIKK A HÉTRŐL.

Ezt a mi jó öreg *Gellért-hegyünket* ugyancsak megirigyelte fölünk az a sok idegen, a ki most a különböző kongresszusok alkalmából Budapestet járt. A főváros összes természetadta kincsei között ezt helyezték a legelső helyre. Ott fekszik — mondották — a városnak ügyszólván a közepén, néhány perc alatt elérhető kiránduló hely, melyről a leggyönyörűbb kilátás nyílik a városra és a mérhetlen róناسágra. Siklót fektetve az oldalára, minden fáradság nélkül fel lehetne jutni a tetejére, a hol a levegő tiszta és üde, a hol forró nyári estéken is mindig lengede a szellő, s hűsíti a levegőt a Duna áramlása is. Befásítva és parkirozva a hegytetőt, oly paradicsomot birna Budapest, a melyért megirigyelné London, daczára az ő Hyde-Parkjának, s megirigyelné Páris, bármily büszke is másként a maga boulogne-i erdejére.

Igy azonban, a hogy elhagyottan a hegy ma áll, nekünk budapestieknek még szikláinak vadregényes szépsége se tűnik fel, — mert megszoktuk a nézésüket. Boszankodva nézzük az oldalán felállított Szent Gellért szobrát, melynek arca egyetlen egy pontról sem látható, s melyet a hegynek ép ellenkező részén állítottak fel, mint a hol a nagy hitterjesztő mártyr halálát szenvedett. (Mert hiszen a Lágymányos felől eső hegy lábánál verték agyon a pogányok.) Boszankodva nézzük a csizadella falait is, melyek keserű emlékeket idéznek fel a multból, s útját állják a rendezésnek a jövőre. Egy kicsi részén a hegynek látunk ugyan zöldelő fákat ma is, de nehezen megközelíthető helyen. A hegynek déli és nyugati részét felveri a gyom, a gaz és bozót. Vadon tenyész rajta a bógács és a tövis. Egy fajta keleti virág is megterem rajta szabadon, a melylyel a keleti háremek szép asszonyai a körmeiket szökták megfesteni pirosra. A török világ idejéktől maradt meg ez a virág, a mikor díszes kertek állottak a Gellért oldalán.

Tehát még a török is jobban gondozta e helyet, mint mi magyarok. Ha pedig egy nyugateurópai nagy város közepén emelkednék ez a hegy, kies parkká változtatták volna át régen.

Ellenben így... Hagyjuk azonban a sok «ellenbeneket». Ne panaszkodjunk folytonosan, inkább tegyük ennek a helynek szépítésére minél többet. Mióta magyar lakik a földtekén, nem volt még oly városa, minő a mai Budapest. Se oly népes, se oly nagy, se oly szép, se oly fényes. Legyen ez a város mindnyájunk szeméfenye, emeljük, szépítsük teljes tehetségünk szerint.

Az angol lapok *szörnyű kínzásokról* hoznak tudósításokat a transzváli bányák vidékéről. Az angol bányatulajdonosok tudvalevőleg kínai munkásokat hozták az országba, mikor a háború bevégeződött. Mert azok olcsóbban dolgoznak, mint a más nemzetek fiai. De sok volt közöttük a rossz, a munkakerülő és a megbízhatatlan elem. Elkergetni nem akarták őket, mert akkor odavész az az összeg, a melybe elhozataluk került, s a melyet a munkaadók előre fizettek ki. Erőszakkal és kínzásokkal szorítják őket tehát a munkára. Korbácsolják a talpaikat, vesszőzik a hátukat, felkötik őket karjaiknál fogva, míg csak el nem veszítik eszméletüket.

Angliában e miatt nagy a felháborodás. Nem annyira azért, mert a kínzások megtörténtek, mint inkább azért, mert kitudódott a dolog. Az angol erőszakos és durva, a mellett pedig nagy képzetű. Szörnyűködik, a mint tudomására jut valamelyes embertelen dolog, de kivált idegen nemzetbeliekkel szemben hamar kész hasonlót elkövetni. Amerikába szakadt véreinket rúgják, verik, lökdösik az ottani angol mérnök. Állítólag az olvasztó kemenczébe lökik azokat, a kik megsebesültek, nehogy igényök legyen a kártérítésre. A trópusok alatt pénzen vásárolják a gyermekeket, hogy kikössék őket a krokodilus-vadászatok alkalmával. De a ért nagy szemforgatások között megbotránkozásuknak adnak kifejezést, ha ily ügy nyilvánosságra jut s az újságokba kerül.

Ha minálunk történnék ilyesmi, telekiabálnák a világot, hogy barbárok vagyunk, s a hunoknak erkölcsben meg nem szelidült utódai.

De nálunk meg se történhetik ilyesmi, a mi nincs Angliában. Nem vagy te hátrább való, mint más nemzetek, Édes Magyarom!

TÖK-SZÜRET.

Peske Géza képéhez.

Mert hogy szüretel a magyar nép ott is, a hol nincs mit szüri. Voltaképp csak a szőlőnek boldogító levét szüri. S ennek a legkedvesebb foglalkozásának példáját ráalkalmazza a kukoriczára, krumplira, sőt, mint rajzunk mutatja, a tökre is.

Hát «tök-szüret».

Kettő esik egy esztendőben. A gyenge nyári töké, mely főzésre való. Kiönk is ne szeretné a halhatatlan tejfőléss káposztkáposztát, a diosőseges káposztának ezen előre vetett derűjét? Hátha még a pirosra sült «karmenálival» nyergelik meg! Az igaz, hogy híjával van a tölelék fölséges koronájának, mely távoli atyjaifát, a káposztát, emeli a magyar ételek első sorába. De mert könnyebben emészthető, ő a nyári menünek egyik legkedvesebb fogása. Tüskés, fiatal indáját pedig — perze csak akkor, a midőn még nagy öblös sárga virágját rengeti — a gyerekség tülöknek használja s bömmöget vele, mint a falu bikája.

A második tök-szüretet az ősz hozza meg.

A főzésre való széles levelek árnyán nevekedik s miglen a kisérő köröm éle könnyen szalad bele a hajába, mindaddig alkalmas a főzésre. A meghagyott példány azután sárgára válik, azaz magra eresztik, vagy korpával vegyest elé vetik.

A sülésre való, az u. n. «uritök», hazánk egyes határaitban csoda nagyságra fejlődik. A budapesti mag- és növény-boltok kapunyi ablakai mögött látni néha akkorát, hogy a «Borsszem Jankó»-nak egy régibb rajza szerint, alkalmas volna a lakás-szükségen segíteni, mint a hogy az emeletekre osztott ablakorokból kitekintő lakosok bizonyították is. Mikor ilyen őszajt a Magyarországon birtokot váltott hollandust az ő bátyja meglátogatta a tiszai ró-

naság egyik tanyáján, együtt lépkedik meg a csaknem 2000 holdas határt. A rotterdami öcskös el nem tudott telni annak terjedelmével s bámulni a televény föld jóságán. Egyszerre csak fölkapja a fejét, kiböki az újját s kérdezi:

— Mi falu az arra?
— Hol te?
— Hát amott az a sor vörös földel?
— A bátya oda néz s azután elneveti magát:
— Hallod-e te... hiszen az nem falu, hanem pirosra érett uri töknek a sokasága!
Hát ekkorára nő meg nálunk ez a szép növény.

Az «uri-tök», főképen ha megcsipte a dér, a magyar népek igen kedves csemegéje.

Lapos, ídes, széles, izes,
Kasztója kend, be jó ídes!

Ilyen kellett nótával árulják az Alföldön a cikkekre szabdaltpoppant gyümölcsöt, a mely bizony jóízű hidegen is, melegen is, különösen ha egy csöppet odakapott a haja s kérgesre sült.

Széttekintve a letarolt mezőn, olybá tűnik élénk, mint a leszálló vagy fölkelő nap, midőn szélesre terjeszti szét piros tányérját. A mese (s nem a kártyabeli) tök- király az ilyen rengeteg tekenben uralkodik az ő apró népei fölött.

Van a töknek még egy középfaajtája, a mely mind a kettővel rokon: sütésre is való, főzésre is. Miután hosszában gerezdekre szabdalják a meghámozott: tiszta vízben áztatják, a hol szakasztott olyan csikokra oszlik, mintha gyalulták volna.

Ne felejtem ki a sorból a lopótököt se, a termett hébert, melylyel a gazda ma is szívesebben szíjva föl a hordóból a bort, mint az üvegesből. Meg kulaes is érik ám a felhúzott indán, mintegy felesége a hébernek. S ha már így összehasonlítottuk őket, tegyük meg gyermekeiké azokat a különféle csinos formákba szökkenő, tarkára pingált apró disztököcskéket is, melyekről akárhány városi szem azt hiszi: ismeretlen termékei valami ősi magyar göröncsér-művészetnek.

Ám a töknek méhe is rejt magában bő kelet-

TÖK-SZÜRET. — Peske Géza festménye.

SZMECCSÁNYI LAJOS EGRI SEGÉDPÜSPÖK EGYHÁZI BESZÉDET MOND A DIÓSGYŐRI VASGYÁRI TEMPLOM ALAPKÖ-LETÉTELI ÜNNEPÉLYÉN.

nek örvendő csemegét: a *tökmagot*. Nyersen is megélvezik, de pörkölve sokkalta kapósabb. Legény a bírómádjának zsebében gyömszőli meg vele, a lányág meg a szoknyájába vágott zsebéből szedegeti elő. S nagy pattogtatás ered a találkozókon, fonóban vagy fosztáskor. Körül a pallón, vagy a szoba agyagos talaján, vagy akár a puszta földön rétegezve gyülik a tokja, melyből a fog és nyelv hegye oly ügyesen hüvelyki ki a kissé csipős, kellemes magot, hogy a sértés meg sem látszik rajta.

Ez a Palkó gyerek is itt a képünkön — Palkónak nevezem, mert hogy olyan erősen hasonlít a mi egykori bojtarunkhoz — hosszan és mosolyogva nézegeti a «lepényt», melyet a tök hasából kivájt s melybe fűrtösdével van beleágyazva a mag. A húsát megsüti, a magját megpörköli. Megvan az ebédutáni konfekt s szünetje nem lesz a ropogtatásnak. *Forgó János.*

A DIÓSGYŐRI VASGYÁR TEMPLOM ALAPKÖLETÉTELE.

Az 1867-ben alapított s azóta hatalmas teleppé nőtt diósgyőri vasgyárnak eddig nem volt temploma, pedig ma már mintegy 4000 hívő várja ott a lelki vigaszt. Végre most az állam, a gyártelep tulajdonosa, elhatározta, hogy segít ezen a bajon; a kincstár kétszáz ezer koronát szánt a templom-építés céljára, szép román stílusú Isten házákat akar emeltetni, melynek hossza 50, szélessége 20 méter lesz. A harangokat *Szmeccsányi Lajos* egri segédpüspök készítette. Ugyancsak *Szmeccsányi* püspök tette le most szeptember 3-án az építendő templom alapkövét. Diósgyőr lakossága nagyon ünnepélyesen fogadta az alapkövetételre érkezett püspököt, a ki *Kiss László* plebánosnál szállt meg vendégül. Az ünnep vasárnapra esett s nagy áhitatos tömeg gyűlt össze az alapkö körül, melyet *Szmeccsányi* püspök megáldott, majd aztán mély hatású egyházi beszédet mondott az összegyűlt híveknek. Mise után a gyár tisztikarának s a papságnak tiszteletét fogadta. A szép ünnepet lakoma fejezte be, melyen a püspök is részt vett.

VIRÁGZÓ AGAVE AMERICANA.

(Nowotarski pécsi kertészetében.)

Az *Agave americana* (100 éves Aloe) virágzása a mi éghajlatunk alatt ritka látványosság; de nem csak ritkasága teszi nagyon érdekessé, hanem virágjainak hatalmas nagysága is.

A nálunk jelenleg virágzó példány levelei, melyek azelőtt mindig duzzadtak s mereven fölfelé állók voltak, május havában, a hatalmas virágzár megjelenésekor lankadni kezdtek, s most már csaknem teljesen elszáradva esztünek alá, mert a rendkívül gyorsan fejlődő virág számára a növény összes nedvére szükség van. Virágzása 40 nap alatt

négy méter magasságot ért el, naponta tehát 10 centiméternyit növekedett. Alsó végének kerülete 37 centiméter. Augusztus 10-ikén nyílt ki az első virág s a virágzás ideje négy-öt hétig tart. A virágok száma meghaladja az ötszázat. A rovarok igen sűrűn lepik el a virágokat s a maghöz duzzadásából igen bő magtermésre lehet következtetni.

Az *Agave* hazája Dél-Amerika, de a Földközi-tenger partvidékén is a szabadban díszlik. Édes nedvéből hazájában kedvelt italt készítenek, a mely Mexikóban «pulque» név alatt ismeretes. A nedvet erjesztik s ekkor pálinka lesz belőle. Leveleinek rostjaiból kendőt, harisnyát, stb. készítenek. *Nowotarski Miksa.*

SZÍNHÁZI LEVÉL.

A Király-színház és a Magyar Színház után immáron megnyitották kapukat a Vig-színház és a Nemzeti Színház is.

A Nemzeti Színház első két heti műsorát kizárólag magyar írók darabjaiból állította össze. Jókai «Arany ember»-e nyitotta meg a sort; ezt követte: «A dolovai nábob lánya», «A bor», «Bánk bán», «Himfi dalai», «Erősek és gyengék», «Bizánc», «A nagymama», «Sötétség», «Az ember tragédiája», «A kegyence», «A csóka».

Ha végig tekintünk e soron, teljesen indokolatlannak és alaptalannak látszik a magyar drámairodalom elhanyagolásán és pangásán való untalan sírángozás. E két hétre összeállított és lejárított műsor is bizonyítja, hogy 100 év alatt — a melynél hátrább alig nyúlunk drámairodalmunk története, — Katona Józseftől Szemere Györgyig minden időben kerültek drámaírók, a kik a legkülönbözőbb válfajokban tudtak színpet, jót, maradandót teremteni. Történeti tragédia, klasszikai dráma, középfaajú színmű, verses vígjáték, modern társadalmi és népies színmű, — mindenik fajtából akad olyan jeles termék, a mely a külfölddel akár a színpadi hatás és életrevalóság, — akár irodalmi jelentőség és érték szempontjából a versenyt diadalmasan kiállja.

És e két heti műsor úgy tűnik fel, mintha szinte csak ötletszerűen volna összeállítva; nem kellett hozzá nagy felfang így összeválogatni a javát. Hány előkelő név, hány fényes sikert látott darab hiányzik még a sorból! Kisfaludy Károlyon kezdve a magyar drámaíróknak egész falanxa áll itt, a kiknek legjelesebb műveiből három színház műsora is kitelne.

Mért van hát, hogy színházaink — egyet se véve ki — mégis idegen befolyás alatt állanak? Miért uralkodik színpadjainkon a külföldi, sokszor selejtes termék? Miért szorúl a magyar dráma, a legjobb esetben is, csak a második helyre? Mikor egy-egy saison kezdetén programot adnak, vagy saison végén beszámolnak színház-igazgatóink: rendszeresen kimutatják szám szerint, hogy egyharmad, vagy éppen felerészben eredeti művek foglalják el a műsort. — Egyik igazgató dicsekedve, önzéretesen mutat rá, hogy X. írónk darabja egy rövid óra alatt 50—100 előadást ért meg: a másik három hónapos

sziklust rendez eredeti művekből; a harmadik magyar szerzőknek kifizetési tantételekkel bizonyítja, hogy mennyi szeretetben, támogatásban részesülnek a drámaírás magyar munkásai.

Felvetődik hát ezek után a kérdés: valóban panaszkodhatunk-e joggal drámairodalmunk elhanyagolása vagy pangása miatt?

Nem, azt hisszük, elhanyagolást — szó szerint való értelemben — nem vehetünk ma igazgatóink szemére; pangásról alig lehet szó.

Másutt van a veszedelmes baj; más részről terhelő mulasztás igazgatóinkat. Voltaképen nem is mulasztás, de a gyengeség vádjá illeti meg őket.

Igazgatóink — dacára a feljegyezhető sikereknek — nem gyakorolnak elegendő szigorú ítélletet drámaíróink és a színre bocsátott művek megválogatásában. Az az elv vezérli őket ma is, hogy az eredeti termékeket színpadra kell bocsátani még akkor is, ha nem ütnek meg teljesen a mértéket; ha szembeötlően gyengébbek, fogyatékosabbak is a külföldi termékekénél, még ha katasztrófa fenyegeti is őket. Számítanak eleve a közönség és a saját jóindulatú elnézésére.

Igy kerülnek aztán színre a Nemzeti Színház színpadán is olyan zsenge alkotások, a melyekben a legmesszebb menő jóindulat sem képes az életet fön tartani. Így rendül meg a közönségben a bizalom, így veszít hiteléből a magyar dráma, így fogyatkozik meg tehetségesebb, jelesebb írónk tekintélye is.

Különösen balul ütött ki — s ez igazunk mellett szól — a Nemzeti Színház elmúlt évadjának végén rendezett ciklus. A színpadra fölerőszakolt darabok két harmadrésze elbukott teljesen; egy némelyiknek az életét csak az elnézés tudta ideig-óráig megtartani. Olyan, a melyik a maga erejével vívta ki a sikert, nem tudom, akad-e csak kettő is.

A Nemzeti Színház igazgatóját kétségkívül a legjobb szándék vezette; — de félőnk kertésznek bizonyult, a ki sajátja a növekedő faról lemetzeni a gyenge, vad hajtásokat.

Elérkezett az ideje annak, hogy végét vessük a sértő, lealázó gyámokodásnak, nem szabad a magunk drámaíróit és színrekerülő darabjait továbbra is olyan alacsony mértékkel mérnünk, mint mértük ezideig. Ha helyén lehetett a jóindulat, az elnézés addig, a míg a gyenge cseméte növesnek, izmosodásnak nem indult: a további kényeztetés megakaszthatná teljes kifejlődését.

Ma már a mi drámairodalmunk is megbirja ugyanazt a magasabb mértéket, a melyet a külföldi drámairodalom termékeivel szemben alkalmazunk, vagy legalább is alkalmaznunk kellene.

Oktalanság volna színpadjainkról száműznünk mindent, a mi idegen; ellenkezőleg adnunk kell mindazt, a mi szép, jó, értékes és igazán irodalmi

VIRÁGZÓ AGAVE AMERICANA.

Balogh Rudolf: Tó partján.

A PHOTO-CLUB KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

becsű. Minél szebb, minél jobb és értékesebb az idegen portéka, annál kevésbé kell elnézőknek lennünk a magunké iránt.

De ha az idegenből idétevedt portéka értéktelen, selejtes, vagy jobb esetben közepes: drámaíróink a saját termékeiknek azzal az argumentummal követelnek helyet színpadjainkon: hogy ennél az övük se rosszabb.

Nem osztozunk például a Nemzeti Színház igazgatójának abban a különös elfogult szeretetében, a melyet a legújabb angol vígjátékok, bohóságok iránt táplál. Ha elvéte egyet-egyet közülük szívesen látunk is, rövid időn 3—4 ebből a fajtából, már több az elégnél.

Az «Egyenlőség»-et mentette az újság ingere; valami poétikus máz ömlik el rajta; hangulata tudott ringatni; aztán kedve telt a közönségnek kedvező művészeinek bohókodásában, pajkos jó kedvében, P. Márkus Emilia extravaganziáiban is. De az «Egyenlőség» sikere nem igazolja, hogy aztán gyors egymásutánban fölvonultassuk a «Vén leányok»-at, a «Killickrankie»-t meg a «Miss Hobbs»-ot.

Nem habozunk kijelenteni azt sem, hogy a siker nem igazol minden darabot. Legalább is igazságtalanság lefoglalni 50 estét egy végre is csekélyke irodalmi becsesél bíró angol bohóság részére akkor, a mikor Szigligetnek, Csikynek vagy Rákosi Jenőnek csak elvéte jut egy-egy este.

Nem állítjuk, hogy egy jelentékeny állami szubvenziót élvező, a kormány felügyelete alá helyezett, nemzeti és művészeti hivatást szolgáló kulturális intézet, mint a milyen a Nemzeti Színház, szabályrendeletek szigorú és rideg paragrafusával okvetlenül helyesen és bölösen kormányozható és vezethető; be kell ismernünk azt is, hogy az ilyen írott szabályrendeletek a szabad és egészséges fejlődést meg is akadályozhatják; de szentírás és az is kell, hogy maradjon örök időkre a Nemzeti Színház szabályrendeletének első pontja, a mely bölösen és határozottan így szól: a Nemzeti Színház célja, hogy a magyar színművészetet és eredeti drámairodalmat fejlessze és virágoztassa; a magyar nyelvet, erkölcsöket és közművelődést nemesítse és terjessze... ezért a fősúly általában az eredeti és klasszikai drámairodalomra, különösen pedig úgy az eredeti, mint fordított vagy átdolgozott tragédiára és nemesebb vígjátéka fektetendő.

És voltaképen ilyen célt kellene szolgálnok többi színházainknak is. Mindenesetre ilyen célt kellene szolgálnia az olyan színházaknak, a melynek az a becsvágya, hogy a magyar színművészet és drámairodalom művelésében s fejlesztésében komoly tényező számba menjen.

Legfőképen hát a Vig-színház lenne hivatva, hogy a Nemzeti Színház mellett ezt a célt szolgálja. E cél teljesítésének kötelességét maga is ismeri, bevallja, hirdeti, de az szánt, komoly elhatározás, a végrehajtás egyre késik.

Hogy a fővárosban épült, a művelt magyar közönség nemesebb szórakoztatására hivatott, kitűnő művész-gárdával dicsekvő, s különösen összjáték tekintetében első rangra emelkedett drámai színház ereje javát, a jó ízlést és erkölcsöket arcol csapkodó külvárosi francia színpadokról idehurcolt frivol és aljas komédiák szertelen kultiválásában pazarolja el: menthetetlen könnyelműség és megfog-

De reméljük, hogy ez nem fog bekövetkezni, ha az igazgatóság még idejében — jobb erkölcsökre tér. Maga is érzi ennek szükségét, mert évről-évre igéri a javulást.

Különösen erősen fogadkozik most, a mikor a színház fennállásának tizedik évfordulója felé közeledik. Hinni akarunk az ígéreteknek, a melyek rendszer- és irányváltoztatásról zengenek, jóllehet az első hirdások kissé tréfásan hangzanak. A Vig-színház — hirdették a saison kezdetekor kiadott komünikék — jövőben megszünteti a sorozatos előadásokat és váltakozó műsorral fog kedveskedni.

Ha azt jelenti ez, hogy ezúttal nem ismétlik az «Osztigás Miczi»-féle darabokat 25—50 egymás után következő estén, hanem szépen felváltva vonlatják el az Osztigás Miczit, a Loute-ot, az Órnagy ur-at, Csodagyermek-et, meg a többi hasonló csodabogarat: hát ezt nem róhatjuk föl érdemül.

Söprű kell a kézbe és irgalom nélkül ki kell söprűzni Osztigás Miczit, Loute-ot és az egész cifra hadat!

S ha a Vig-színház — elnevezéséhez következetesen — továbbra is egyszóval a víg műzsa csarnoka kíván maradni: ám jó, de ne a cocotte-ok, a kikapós férjek mulató világának, ne a demie-mondok boudoirjaiban és chambre separékban lefolyó árdíóknak színpadra huzrolásávalronták meg teljesen a magyar közönség ízlését és erkölcsét.

Hát csak söprűt a kézbe! *F. A.*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Nyelvészeti füzetek. Főleg a magyar nyelvészet ifjabb nemzedékének munkáiból kerül ki az ily című sorozatos vállalat, melyet *Simonyi Zsigmond* szerkeszt. Most ismét négy új füzetet bocsátott ki. Az egyikben a *határozott névmutatóról* értekezik *Réger Béla*. Megállapítja a névmutató (artikulus) keletkezését és fogalmát, elmondja a magyar határozott névmutató történetét s mai nyelvünkben

GRÓF PÁLFFY JÁNOS TÁBORNOK SZOBRA SENYEV KÁROLYTÓL.

Richter Frigyes: A zinknitszi malom.

való használatát is körvonalazza. Arany János nyelvének gondos tanulmányozására vall *Szeglet* István értekezése, a mely a főnévi igenév használatát vizsgálja nagy költőnk nyelvében. A harmadik füzetben a nyittravidéki palócok s a gyergyói székeliek nyelvjárásához nyujtanak adalékokat *Szűcs* István és *Gencsy* István. A negyedik füzetben végül *Vértes* József a gyermeknyelv hangtanáról szól. A füzetek az Athenaeum kiadásában jelentek meg, ára a kisebb terjedelműeknek egy, a nagyobbaknak másfél korona.

Lotz-album. Lotz Károly rajzainak és festményeinek művészi másolatát fogja megkapni a közönség a Lotz-albumban, melyet a kormány támogatásával több jeles művészünk rendez sajtó alá.

«Művészi Ipar» czímmel új iparművészeti folyóirat indult meg, melyet *Hamvay* Ödön szerkeszt. Programja szerint czélja az, hogy függetlenül mindenféle befolyástól küzdjön a magyar iparművészet érdekeiért. Van benne egy pár czikk jó nevé iróktól, egy pár elég élénk rovat, néhány többé-kevésbé sikerült kép. Hogy a folyóirat el fogja-e érni czélját, fog-e hiányt pótolni, — azt ebből az első számból megítélni nem lehet, valamint azt sem, képes lesz-e útát törni magának a közönség érdeklődéséhez. A minden hó közepén megjelenendő folyóirat előfizetési ára egy évre 8 korona.

Pálffy János szobra. Pálffy János szobra egyike ama tíz szobornak, melyekkel annak idején a király ajándékozta meg a nemzetet. Leleplezése e héten volt, különösebb dísz és ünnep nélkül. Az Andrássy-út körüdjén, az Alsó- és Felső-erdősor-utca torkolatánál állították föl, s III. Károly vitéz tábornoka, s a későbbi híres országbíró most negyedikül egészíti ki azt a szoborcsoportot, melynek többi részei *Boesky*, *Zrinyi* és *Bethlen* Gábor szobrai. A szobor álló helyzetben ábrázolja gróf Pálffy Jánost, tábornoki egyenruhában. Jobb karja parancsolólag mozdul, balkezével iratesomót tart, s szeméi a távolba néznek: ez a felfogás olyformán állítja elénk a tábornokot, mintha valamely csata sorsát intézné. A majdnem három méter magas talapzat terméskőből készült, s egyszerű, de választékosan mintázott dísz futja körül: stilizált babér, mely alatt a tábornok neve ékeskedik, még egy kormányzóbot, s iratkeres, valószínűleg csatater. A szobor *Senyei* István műterméből került ki és sikerült alkotása a művésznak. Eredetileg a tragikus végű *Szármaszky* Ferenczet bízták meg vele, de az ő mintáját kétszer is visszautasította a bírálóbizottság, s mielőtt sikeresen megoldhatta volna feladatát, ebben elméjének hirtelen elborulása akadályozta meg. Így aztán *Senyei* Istvánra bízták a szobrot, a ki az egészet újramintázta, a bronz anyagának megfelelő erőteljes formákkal.

MI UJSÁG?

A sport-élet nagyon föllendült Magyarországon az utolsó tíz év alatt, s a régi hagyományos labdázást is nagyon szűk körbe szorította, sőt degradálta. Nem is szólva a löversenyekről, — melyeket gróf *Széchenyi* István aligha olyannak képzelt maga előtt, mint a milyenekké váltak, — a sportnak szárazon, gyepen, vizen és dobogón annyi tatedző és ügyességet fejlesztő fajtát mivelik szenvedélyességgel, hogy valószínűleg rákerül már a sor a czéllövésre, melytől az ifjúság még mindig állhatatosan távol tartja magát. A fő mulatság a labdarugás, a

football, ez a telivér angol játék. Az egész országban mindenütt ismerik már a szellem-bélelt nagy labdát, melyhez nem szabad kézzel nyulni. A fővárosban van egy pár száz football csapat, s mindeniknek kisebb-nagyobb közönsége. Az utolsó vasárnap, szeptember 17-ikén fölszámíthatatlan helyeken rugdalták a labdát, s mindenütt nagy közönség előtt. Ezernyi tömeg gyűlt össze a csömöri-uti versenypályán, a hol egy híres *hága*i csapat, a Haagscher Voetball Vereeniging, Hollandia bajnok-csapata mérkőzött a Budapesti Torna-Klubbal. A közönség barátságosan üdvözölte a porondon megjelent hollandokat, kik szívósan és fűrgén játszottak. A kitünő csapat azonban nem győzhetett, a labdát egyszer sem vehette be, míg a tornaklub két goalt zúdított be a

Révész Zoltán: Virágszedés.

A PHOTO-CLUB KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

hágaik kapuján. Ezen a délután még bajnoksággért küzdő sok versenyt tartottak, a budapesti atletikai klubban pedig országos junior és handicap-versenyt; a műegyetemi atletikai football-klubban labdaütő versenyt — mindenütt nagy érdeklődés közt. — *Pozsonyban* nemzetközi atletikai verseny volt a Pozsonyi Torna-Egyesület fennállásának huszonöt éves jubileuma alkalmából. A versenyen résztvettek a legkiválóbb magyar atletikák és tornázók, s értékes és szép tiszteletdíjakat nyertek.

A külföld magyarjai. Ne a költő keserves szavával beszéljünk mindig csak róluk, a kik elhagyják ezt a megromlott talajt és levegőt. Sírunk az ezek után, a kik Amerikába vándorlásukkal apasztják a nemzetet. Jól esik, hogy nem csupán a fiúmei kivándorlásra berendezett «herbergekről» és a «Cunard Line» fekete hajóinak fedélközi utasairól, hanem egyéb külföldre menő magyarokról is lehet valamit mondani. *Maróczy* Géza, a jeles sakkozó is Amerikába megy, hogy tornát vívjon ott *Lasker*-rel, a kit még mindig nagyobb sakk-mesternek tartanak nála. Cassel, amerikai lapkiadó hívta föl, hogy döntse el a koszorú vitéjét *Lasker*-rel. *Maróczy* el is megy Amerikába. Cassel 3000 dollár tiszteletdíján kívül, mely a *Lasker*-rel való mérkőzés versenydíja, *Maróczy* részt vesz a new-yorki nemzetközi sakk-tornában is, mely januárban kezdődik. *Lasker*-rel *Maróczy* csak februárban száll sikra. — Amerikába hajtják *Pálmai* Ilka is, a budapesti Népszínház volt, primadonnája, a kinek számára a külföldi színpadok, még mindig teremnek habért. — *Bezerédi* Gyula szobrász-művész pedig azért megy Amerikába, hogy ott egy szoborművét bemutassa. Ugyanis mikor *Cleveland*-ban, az amerikai magyarság legnagyobb központjában fölavatták *Kossuth* ércszobrát Amerika szabad polgárainak nagy tisztelete közt, akkor az amerikai magyarság elhatározta, hogy Washington szobrának Budapestten való felállításával viszonzza Amerika megtiszteltatását. Gyűjtöttek erre a szoborra és elkészítésével *Bezerédit*, a tehetséges fiatal szobrászt bízták meg. A mintával elkészült, s elment vele, hogy amerikai megbízóinak bemutassa. Az érc szobrot a Városligetben fogják fölláttani.

A Kossuth-szobor helye Budapestten. *Kossuth* mauzoleuma a Kerepesi úti temetőben nyugvó porai fölött nemsokára elkészül nemzeti adakozásból, de budapesti szobrának még mindig keresik a helyet. Kétségtelen, hogy a magyar parlamentárismus e

harcosának és a nagy ékeszszólónak emlékét, a magyar parlament palotája előtt kell fölláttani, ha egyszer szobrot emelnek környékén akárkinek. A parlament palotájának ferde állása a nagy tértuldo oldalát alkotó igazságügyi palotával és földmívelésügyi miniszterium nehézkes épületével szemközt, egy kissé csakugyan zavarja azt a szándékot, hogy *Kossuth* szobra a parlament homlokzata előtt emelkedjék. A szobor tervére hirdett pályázatok eredménytelenségét az okozta, hogy a szobor helye nem volt kijelölve s a városi hatóság szobor-bizottsága csak «eszei tervet» kívánt. Mielőtt újabb pályázatot hirdetnének, a fővárosi mérnöki hivatal igyekezett a szobor helyét meghatározni. Azt javasolja, hogy a szobrot az országház főhomlokzata előtt állítsák föl, tekintet nélkül arra, hogy a szobor a térre nyíló utcák torkolatából egész teljességében vagy csak részben látható. A tér ugyanis nagy és szabálytalanságát, meg a szobor környezetét parokzással tökéletesen közömbössé lehet tenni az utca és a tér perspektívájától. Valószínű, hogy ez már az utolsó terv *Kossuth* szobrának helyéhez.

Házasság. *Láng* Lajos, volt kereskedelmi miniszter, a tudomány egyetem ez idei rektora, és neje született *Horváth* Émilía (néhai *Horváth* Boldizsár igazságügyminiszter leánya) örömmel tudatják, hogy fiuk *Láng* Boldizsár, a vezérkarhoz beosztott cs. és kir. huszárfőhadnagy, házasságra lépett márkus- és batizfalvi *Máriássy* Idával, néhai márkus- és batizfalvi *Máriássy* Kálmán és pelsűci *Hámos* Lászlóné, szül. malduri és hollólmniczi *Badányi* Ida leányával. Hasonló jelentést adott ki a menyasszony családja.

A római díjak nyertesei. A *Fraknoi* Vilmos püspök alapította két római díjat a Képzőművészeti Tanács *Kosztá* József és *Réthy* István festőművészeknek ítélte oda. *Kosztá* pályamunkául *Mátyás* király és *Beatrix* találkozását festette meg, *Réthy* vallásos tárgyú képekkel pályázott. A két művész októberben utazik Rómába s egy esztendő fog tölteni a *Fraknoi*-villában.

*** A világ legnagyobb vizesése.** A Niagara esését és a Zambesi Viktória-zuhataját messze túlszárnyalja az Ygnasszu-folyó zuhataga Dél-Amerikában, Brazília és Argentína határán. Mintegy 18 kilométernyi úton, mielőtt a Pavana folyóval egyesülne, igen sebesen folyik s jobbra fordulva zuhog alá. A magasság, a melyről lerohan, 210 láb, holott a Niagara csak 167 lábnyíról esik; szélessége 13123 láb, tehát mintegy két és félszer széle-

F. Détaille: Reggeli üdvözlés.

sebb a Niagaránál. A Niagara esésének óránkénti vízmennyiségét 100 millió tonnára becsülik, az Ygnasszu-é pedig 140 millió tonna. E mennyiség az esős időszakban még tetemesen emelkedik, mert a folyó esése fölött ez időben hat lábról tíz lábra emelkedik s 30,000 lábnyira szélesedik. E vizesés-

C. Puyo: Novembéri napsugár.

A PHOTO-CLUB KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

ről csak a st. louis-i világkiállításán Horacis Anasgasti, Argentína köztársaság kiküldöttje adott hírt. Hogy azelőtt a geográfusok nem ismerték, az az oka, hogy átjárhatatlan erdőben van, mintegy 1500 kilométernyire a legközelebbi várostól s a hozzá vezető egész útat csak csónakon lehet megtenni.

* Új mentő-öv. La Rochelle-ben számos kísérletet végeztek egy új mentő-övvel. Ez öt négy, egymással közeledő tömlő olyan szövetelekből, melyen levegő, gáz át nem hatol. Az egészet roha alatt viselik, úgy hogy két tömlő az ember mellére, kettő a hátára simul. A tömlőkben egy kis pléhdobozban calciumcarbíd van. Mihelyt az ember az övvel vízbe kerül, a calciumcarbíd acetylen-gáz fejlődik s a tömlőket megtöltve, az embert a víz színén tartja. Azt írják, hogy az acetylen-gáz olyan gyorsan fejlődik, hogy a vízbeeső ember csak épen hogy egyszer alámerül, azután a gáz egész felső testét, fejét és karjait a víz fölött tartja.

HALÁLOZÁSOK.

Gróf BRAZZA PÉTER, a hirneves olasz utazó, ki Afrika felkutatásában szerzett elég érdemet, az afrikai Dakarban meghalt 50 éves korában, s a francia kormány vállalta el, hogy temetéséről állami költségen gondoskodik. Rómában született 1855-ben. Ifjú korában Franciaországban telepedett le. 1870-ben a francia flottában szolgált s később ajánkozott, hogy kikutatja a felső Ogóvét kereskedelmi szempontból és csakugyan fontos eredményekhez jutott. A párisi földrajzi társaság Brazzázt aranyéremmel tüntette ki. 1880-ban Hamonnal és Michaddal újra elindult. Ez az útja szerencsésebb volt az elsőnél. Eljutott a Kongóhoz, aztán lehajózott s partján a Niame-Nkuna állomást alapította. Két utazásával a nagy francia Kongó-gyarmat alakulását készítette elő. Azóta még egyszer tett nagyobb útát Kongóban.

Malomvízi KENDEFFY GYULA nagybirtokos, a mezőmehesi ev. ref. egyház patrónusa, 68 éves korában meghalt Szászsebesen. Tölggyökeres magyar ember és a szülőtől örökölt vagyonot csaknem megtízszerezte. Családot nem alapított. Az erdélyi magyar kalvinista egyházterület javára százhuszezer koronás alapítványt tett. Mezőmehesen egymaga magyar kalvinista egyházat alapított és templomot építtetett. A halottat Szászsebesről Mezőmehesre vitték s ott helyezték örök nyugalomra. A ravatalnál Bartók György erdélyi ref. püspök méltatta az elhunyt érdemeit.

Ifj. ZSOLDOS FERENCZ gyáros, földbirtokos, Csongrádmegyei bizottsági és Szentés város képviselő-testületének tagja, nagy munkásságú férfi meghalt Szentésen szeptember 16-án, élete 73-ik esztendejében. Hítes párja után két napra szeptember 18-án meghalt a felesége, született Fodor Anna is, házasságuk 46-ik évében, 63 éves korában. Férjét, feleségét szeptember 19-ikén együtt temették el, Szentés város nagy részvétel közt. Szíves Béla, a «Vasárnapi Ujság» belső dolgozó társa, apósát és anyósát gyászolja az elhunytakban, nagy rokonsággal együtt.

Elhunytak még a közelebbi napokban: TIMÁN KÁROLY vizaknai földbirtokos 1848/49-es honvédfőhadnagy, a nagyszabenyi ref. egyházmegye nyugalmoba

vonult főgondnoka, 82 éves korában. Édesanyja, született Szász Mária révén Szász Károly és néhai Szász Domokos ref. erdélyi püspököknek unokatestvére volt. Mint az erdélyi gazdasági egyesületnek Kolozsváron sokáig volt titkára, alapította az «Erdélyi gazda» című lapot, melynek sokáig szerkesztője is volt. Mint a kolozsmonostori gazdasági intézet tanára is sok érdemet szerzett. Vizaknán temették el. — SZALAY MIHÁLY veszprémi székesegyházi főesperes, kanonok, hantai prépost, hatvanhatodik évében Veszprémben. — HUNYADI LÁSZLÓ főgimnáziumi rajztanár Rózsahelyen 49-ik évében. — KRÁNTZ János kir. tanácsos, a heves szolnok-jászvidéki Tiszszabályozási társulat nyug. igazgató-főmérnöke, 81 éves korában Jász Kiséren. — MOSON György, a Generali biztosító társaság felügyelője, 49 éves korában Budapestén és Nagy Károlyban temették el. — ZSARNÓCZY ISTVÁN szurdok-püspöki körjegyző, 63 éves korában Budapestén. — CRACIUN TRIVADAR járásbíró, megyei közigazgatási bizottsági tag, 65 éves korában Beszterezén.

GYÖRGYÉ, szül. FISCHER ZSÓFIA, a budapesti Operaszínház volt tagja, 45 éves korában Budapestén. Temesvárról jött a budapesti Operaházhoz, a melynek több évig volt tagja. Később több német színpadon működött, mint drámai énekesnő, majd ismét visszatért a budapesti Operához, a melytől ezelőtt két évvel vált meg, s ez után egy magán zeneiskolában működött, mint énektanárnő. — OZV. PÁPÁY IMRE, szül. Tegze Zsuzsanna, 86 éves korában Hajdu-Böszörményben és nagy családgyászolja. — SZÁMMER PÁL, szül. Szász Borbála, 88 éves korában Székesfehérváron. — DR. KÓVESDI MÓR ügyvéd özvegye, szül. Granichsteden Paulina, 75 éves korában Budapestén. — FARAGÓ JÓZSEF, szül. Hirschler Viola, a Berlinben élő magyar születési torzképrajzoló neje, 22 éves korában.

Szerkesztői üzenetek

Bábon, B. F. Dionysius római apát volt az első, a ki Kr. n. 525-ben megjelent husvétii táblájában Krisztus testé vállásától kezdte az éveket számlálni (ab incarnatione Dominis). Ennek a Dionysius-féle időszámításnak első éve a Róma alapítása utáni 754-ik év. Krisztus születését Dionysius december 25-ikére tette, mert az egyházatyák nyomán ő incarnationo alatt nem a születést, hanem a fogantatást értette. Ez az évszámítás aztán mindinkább terjedt, s a X. században már általános érvényre jutott, a miben jelentékeny érdeme van a nagykönyvtelű középkori angol tudósnak, Bedának, a ki mindenfelé nagyon elterjedt husvétii tábláján használta és Nagy Károly-

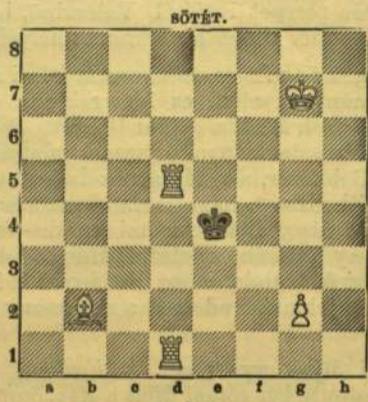
nak, a ki az uralkodók közül elsőül keletkezte e szerint okiratait. Spanyolországban azonban csak századok múlva lett közhatalmúvá, mert itt külön nemzeti évszámítást divott, a melynek még a XIV. század vége felé is találni nyomait.

Szülőföldem. Nem mond semmi olyat, a miért érdemes volna ilyen hosszú verset elolvasni. Nyár végén. Várjak. Új tavasz. Routine van bennük, erőlködés is, igazi költészet azonban vajmi kevés. Kisebbségi lap talán kapna rajtuk, mi nekünk válogatásabbnak kell lenniük.

Panasz. Érzélgős áradások, meghatott lélekből fakadt, de idegen lelket meghatni nem bírta. Fehér vágjak. Küzde. Tehetséges, de még ki nem forrott ember munkái, a kitől még jobb dolgokat is remélünk.

SAKKJÁTÉK.

2451. számú feladvány. Pauly W.-tól.

Világos indúl s a harmadik lépésre matot mond.

A 2437. sz. feladvány megfejtése Juchly J.-től.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. Kg8-h7 --- Be5-e6 : (a) 1. --- Be5-e5 : (b) 2. Bf5-d5 --- t. sz. 2. Kh7-g6 --- t. sz. 3. Bf3 mat ad. 3. Bf3 mat. Világos. b. Sötét. 1. --- Ke4-d5 2. Bf3-d3 + t. stb.

Helyesen fejtették meg: Budapestén: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csongorban: Németh Péter. — Balonyasztudásán: Szabó János. — Fakertén: Kintz Róbert — Kecskeméten: Balogh D. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A 35-dik számban megjelent képtalány megfejtése: Elestett a Rigó lovam patkója.

Felölös szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Okleveles ének-tanár úr. jütános áron hölgyeknek énektanítást ad. Budapest, IV. ker., Irányi-utca 10. sz. I. em. 6.

Sztraka-féle Tannin-Csokoládé kitűnő hatású kis gyermek- és felnőttek hasmenése ellen. 1 drb. 40 fill. Kapható minden gyógyszertárban.

Világhírű kitűntetett oliván Quargli. Az első oliván pipázott sajgyár, mely 1839. ében alapított, ajánl saját gyártmányából egy postai küldeményt bérmentve és utánvételt 3 K 70 fillért. Nagyobb megrendelésnél a legolcsóbb árak. JOSEF MEIXNER, Oliván, Bahnhof. 10821

A ruhát fehérré és fényessé varázsolja a Sunlight Szappan. Munkája könnyebb, ruhája jobb lesz, ha SUNLIGHT-SZAPPAN-nal mos. Se kifőzés, se forrázás nem kell a SUNLIGHT-SZAPPAN-nál. Mindenütt kapható; Beszerzési források jegyzékével, ingyen mintával együtt, kívánatra a helyi képviselő: DIAMANT B. N., VI. Király utca 98b szolgál.

Természetes vasmentes Lithion-forrás kitűnő hatású. vese-, hólyag-, rheuma- és köszvénybántalmaknál. vizelettel való tisztogatásnál a légző- és emésztési szervek hurtaival. Budapest, főraktár Édeskuty L. urnál.

Mig eddig a régi hörbetegek, a legkülönbözőbb súlyos idegkórak (neurasthenia, vitustánc), a sápkór, a női arzat elektelenítő pattanások s a női nemi szervek lolyásokkal kombinált hurutos megbetegedéseinek kezelésénél csekély értékű idegen vizekre voltunk utalva, addig újabb PARÁDI ARSEN vízben vastartalommal olyan kinevelünk van, mely minden eddigi arsensavas vizelel (Ronecno Levico) hatásosabb, könnyebben emészthető s manapság már, minthogy legelőkelőbb orvosi tekintélyeink felkarolják s a fogyszóktól egész serege dicséri hatásait, hazánkban csaknem kizárólagos keresletnek örvend. Egy postaládá (7 palack) parádi arsen vastartalmú gyógyvizet Magyarország összes postállomásaira 5 korona 80 fillért bérmentesen szállít a Főraktár: ÉDESKUTY L. BUDAPESTEN. Kapható minden gyógyszertárban és megbízható élelmiszerkereskedésben.

Vértes-féle sóborszesz Minden háznál szükséges. 10591

MERCULES ÖR. Kitűnő asztali ital. maláta-tápsör különlegesség. Orrosok és tanárok sikerrel alkalmazzák soványok, gyengélkedők, lábadozók, vérszegények, étvágytalanok, álmatlanok, idegesek, tüdőbetegeknél gyógytápszerül. Kapható minden jobb idegő foglalkozású szőlőművelő telepe Budapest, Bethlen-ter 16. sz. Telefon 63-67

A LEJÓB A FEJFÁJÁS ELLEN ANTIDOL FÉL PERCZ ALÍTT HAT. KAPHATÓ MINDEN GYÓGSZERTÁRBAN!

Magyarországon 12254/55 és Ausztriában 3569. szám alatt törvényesen védve. A világhírű 140 cm. széles vízmentes tükör-posztó kizárólagos egyedüli elárúsító helye: WEINER MÁTYÁS női divat áruháza Budapest, Andrassy-ut 3. sz. Kizárólagos eladási jog! A tükör-posztó csak akkor valódi, ha annak minden méterében a «Tükör-posztó» (Ausztria és Németországba való szállításnál a «Spiegel-tuch») jelző mint védjegy van beszőve. — Legjobb és legzsebé anyag női kosztümökre. Kapható minden színnyalvalban. — Minták a tükör-posztóból, valamint az összes özei és téli szövet-újdonságokból kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

MÁLNÁSI SICULIA artézia gyógyforrás. bicarbonátokban és konyhasóban a konstantin leghíresebb természetes alkálius sós savanyú vize. Székély, Riga, Vámosgy, Hirschler, Irsal, Onodi, Tausz, Polatssek budapesti egyetemi tanárok és specializált gégo-, légozó-, tüdő-, gyomor-, bél-, vese-, máj- és hólyag- és más betegségekben a málnási „SICULIA“ gyógyforrás. A gyomoréget azonnal megszünteti. Korányi, Kéty, Bigler, Vámosgy, Hirschler, Irsal, Onodi, Tausz, Polatssek budapesti egyetemi tanárok és specializált gégo-, légozó-, tüdő-, gyomor-, bél-, vese-, máj- és hólyag- és más betegségekben a málnási „SICULIA“ gyógyforrás. Lux Mihály drogeria-üzlete IV., Museum-körut 7. Telefon 672.

Serravallo CHINA-BOR VASSAL erősítőszék gyengélkedők, vérszegények és lábadozóknak számára. Etvágygerjesztő, idegerősítő és vérjavító szer. 10852. Kitűnő íz. Több mint 3500 orvosi vélemény. J. SERRAVALLO, Trieste-Barcola. Vásárolható a gyógyszerárakban feltüntetett árakban: K 2.60, egész literes üvegben K 4.80.

Párisi világkiállítás «Grand Prix» 1900. KWIZDA FERENCZ JÁNOS cs. és kir. osztrák-magyar, kir. román és bolgár hercz. udv. szállító, kertületi gyógyszerész Kornenburgban, Bécs mellett. KWIZDA-féle Restitutions-fluid. Aszonkivül a kapható minden gyógyszerárakban drogeria- és fűszerkereskedésben és minden más minden nagyobb városban. Tessék a „Siculia“ névre figyelni. Szüretre tüzijátékot és lampiont ajánl EMMERLING ADOLF gyáros Budapest, Gróf Károlyi-utca 26. Árjegyzék ingyen.

Hogy ESMÉNYI KEBELT elérhessen, használja ön a «PILULES ORIENTALES»-t, melyek rövid idő alatt a kiálló nyak- és vállcsontokat eltűntetik, a kebelét fejlesztik, erősítik és ismét helyreállítják, a dereknak pedig állandóan kellemes emponpoint adnak, a néki, hogy a derekát még nagyobbá tegyék. A PILULES ORIENTALES az egésztestet mindenkor előmozdítják és legérzékenyebb véreket mellett is bevezetik, fiatal leányok által is, úgy, mint hölgyek által, a kiknek több a szilárdítoget élvezte vagy az soha sem bírta. Körülbelül kéthavi könnyű kezelés. Egy doboz ára utánvétellel K 6.45, bérmentve, utánvétellel K 6.75. J. Ratió, Pharmacia, 5, Passage Vordan, Paris. Ausztria-Magyarország részére: Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. 10946

Amputáltak! A Keleti-féle műlábak és műkezek a legjobbak és legtekélyesebbek! Keleti J. orthopaediai műintézeté jótállás és legolcsóbb gyári árak mellett készít: a legtekélyesebb techn. kivitelben részére műtűöket, egyenestartókat, járó és támpókat stb. a chirurgia legmodernebb elvei szerint. Kéveshöz vagy fontosnak nagy íremegedményben részeseünek rokkantak és lábadozóknak számára gyári árak mellett, nagy választékban! Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld. KELETI J. orvosi műszergyár Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17. szám, 10956

A női szépség elérésére, tökéletesítésére és fenntartására legtekélyesebb és legtekélyesebb MARGIT-CREME, mely vegyület, sem higanyt, sem ólomot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arckozmikum pár alatt elárvolt szőpöt, májfoltot, pattanást, bőrhátrát (Mitesser) és minden más bőrhátrát Kisimítja a ráncokat, redőket, himlőhegyeket és az arczot hófehérré, simává és üdvé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor. Margit hölgygyör 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit foggép (Zahn-pasta) 1 korona, Margit arczvíz 1 korona. Hamisítványok bíróság üldöztenek. Postán utánvétellel vagy a pénz elő- Földes Kelemen gyógyszer. Arad. Budapesti főraktár: Török József gyógyszer. Király-utca 12 és Andrassy-út 29. Kapható minden gyógyszerárakban.

Legtekélyesebb, legjobb hajfestőszer a MELANOGENE fekete és barna színben. Ezen kitűnő és ártalmatlan készítménnyel haját, szakált, bajuszt pár percz alatt feketére vagy barnára lehet festeni. A szín állandó és a természetes színtől meg nem különböztethető. Ártalmatlan és alkalmazása igen egyszerű. Nem piszkít. 10689. Ára 2 korona 80 fillér.

GRIES Bozen mellett Szálloda-pensio SONNENHOF. Elsőrangú ház, nagy, szellős és napos szobák erkélyekkel és terraszokkal, kb. 100 ágy, szép étterem és kényelmes társalgó helyiségek. Villanyvilágítás az egész házban, fűtési fűtőkész. lift, fürdők, hűres nagy park a ház mellett. Évad szept. 1-től bezárólag Jun. 1-ig. Szobák ára 8 K től feljebb, gyermekek és szolgák részére meggyezés szerint. A szállodalap kapcsolat mellékküldetben gyogy- és fürdőintézet, orvos háznál van.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

KIRNER JÓZSEF utóda Pirk J. pusztaműves. BUDAPEST IV., Bécsi-ut. 2. gyár Róssa-u. 7. Dávid elítelti rákter legújabb szerkezetű Kettős vadas-fegyverekből, gyöngygyerekek, amerikai Winchester seretes ismétlő-fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, tüftények és vadász-szerkezetből, melyek jóságáért kezesekedik. 10846

MAGGI-féle LEVES-és ÉTEL IZESÍTŐ

ha a fűszer vagy csemege-kereskedésben az üveges utántöltését kéri.

Az üvegek árai:

0 sz.	1 sz.	2 sz.	3 sz.	4 sz.	5 sz.
Eredeti üveg K 0.50	0.90	1.50	2.50	4.50	8.-
Utántöltve...	0.40	0.70	0.95	2.-	

5 frtért
széküld utánvétel mellett az Orsz. Postőráruház Budapest, Rottenbiller-u. 4B. I. emelet.
egy férföltönyre 3 méter finom fekete, sötétkék, szürke vagy barna angol gyapjuszövetet.

Olcso cseh ágytoll!
5 kiló: új fosztott 9.60 K, jobb 12 K, fehér pehelypuha fosztott 18 K, 24 K, hófehér pehelypuha fosztott 30 K 36 K Szállítás portmentes, utánvétel portmentes ellenében megengedjük. 3325
Benedikt Sachsel, Lobes 60, Post Pilsen, Böhmen.

Férfiöltönyt
dívatos szabással, gyapjuszövetből készit mérték után finom kivitelben 25 kor.-ért
LICHTMANN SANDOR szabómester, 11090B Budapest, Rottenbiller-u. 4B. I. emelet.
Vidékre minták bérmentve.

11148

Vezérszó: Minden darab szappan a SCHICHT névvel, tiszta és ment káros alkotórészeketől.
Jótállás: 25,000 koronát fizet a Schicht György cég Aussigban bárkinnek, a ki bebizonyítja, hogy szappana a «Schicht» névvel valamely káros keveréket tartalmaz.

Schicht-szappan!

(„Szarvas“ vagy „Kulcs“-szappan.)

Megtakarít pénzt, időt és fáradságot. A ruhát kiméli és megóvjá.

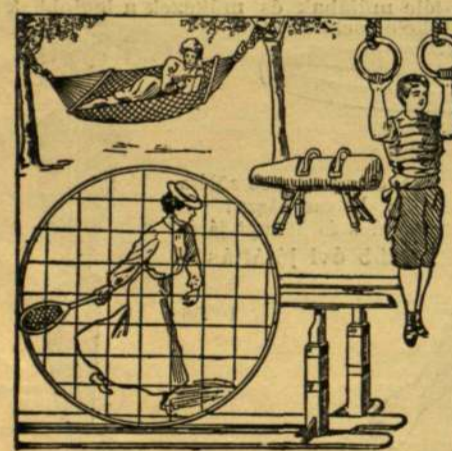
Mindennemű ruha és mosási módszer részére a legjobb és legolcsóbb. Hófehér ruhát ad. A színeket emeli, fénylővé és világossá teszi.

A vásárlásnál különösen ügyeljünk arra, hogy minden darab szappan «Schicht» névvel és a «Szarvas» v. «Kulcs» védjeggyel legyen ellátva.

INDRA TEA

A világ legjobb teája. — Mindenütt kapható.

Indra Tea Import Company, Triest.

Alapított 1878. Telefon 15—56.

Tornaeszköz,

valód angol tennis játék, függő-ágy, háló, tekejáték, zsák, ponyva és fehér kenderkötél legolcsóbb megbízható beszerzési forrása

Seffer Antal

sporteszközök és kötélgyártó-telepe Budapest, IV., Károly-utca, boltsz. 42. (Központi városház épülete.)

Képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. 10699

Sürgőnyzím Cartonage. DAVID KÁROLY ÉS FIA

Telefon szám 41—48.

doboz-papíráru és szab. fémkapocsgyára Budapest, I., Mészáros-utca 38. szám. 10651

Gyárt: Papírtányért, bonboniert és jardiinet-dobozokat. Sajtelt kerek dobozokat, légmentesen elártható, összehajtható dobozokat pólyák kötésgapot, stb. és magolásra. Hintődobozok, valamint kúszott lemer-csúvek tetetés szarvati anyagban. Teafődobozok 1/4 kilogr.-tól 10 kilogr.-ig, valamint 5, 10 és 20 filléres tea csomagolásához. Szekrénycsipke és köpöladapapír legújabb szín és kivágásban.

Alandó kiállítás a fenti cikkekkel a városi tégli iparcarnokban megtekinthető.

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros 10669

Os. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója.

Gyár és iroda:

Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.

Központi víz-, lég- és gőzfűtések, légszelek- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb.

Tervek, költségvetések, földmélmi előirányzatok gyorsan készíttetnek

Legfinomabb ezüst tula-órák!

Eztől tula horgony (anker) remontoir, dupla köpenyvel, szilárd jó szerkezettel, erős tokban, gyönyörű díszítéssel ... 24 korona. Világhírű «Longines»-szerkezettel 50 korona.

15 évi jótállással!

Schönwald Imre

magyar órásmester és ékszergyárosnál PÉCS 122.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Rozsnyal Mátyas chininczukorkája iztelen chininből.

Legjobb szer láz, váltóláz, malária ellen, különösen gyermekeknek, a kik keserű chinint bevenni nem képesek.

Láz ellen! Nem keserű

Többszörösen kiuntatva, 1869-ben a magyar orvosok és természetvizsgálók főmei vándorgyűlésén 40 arany pályadíjjal jutalmazva.

Törvényesen védve. Valódi, ha minden egyes piros csomagolópapíron Rozsnyal Mátyas névvel írásra olvasható. Utánzatoktól óvakodjunk.

Főraktár: Budapest TÖRÖK JÓZSEF gyógyszer-tárában, valamint minden gyógyszer-tárban. 10625

Továbbá a készítőnél: Rozsnyal Mátyas gyógyszer-tárban Arad, Szabadság-tér.

40. SZ. 1905. (52. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, OKTÓBER 1.

Szerkesztési iroda: IV. Kaplony-utca 9. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési feltételek:

Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona.

A «Világkrónika»-val negyedévenként 80 fillérrrel több.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldíj is eszandandó.

ZRINYI PÉTER ISMERETLEN ARCZKÉPE.

GYŰJTELEMENY legbecesebb darabját mutatom be: Zrinyi Péter egykorú hiteles arczképét. A kép 45 centiméter hosszú, 35 centiméter széles olajfestmény. Sajnos, az idő által erősen meg van viselve, a mi arra vall, hogy sok viszontagságon ment keresztül. Mikor Zrinyi Péter lefejeztetése köztudomású lett, régi barátság vagy ellenségeskedés jogán mindenki ott zsákmányolt a gazdátlaná vált Zrinyi javakból, a hol épen érte. Ez volt akkor, a folytonos háborúskodás idején a kor erkölse. A gesei Pethők horvátországi ága ott virágozott a Zrinyiek közvetlen szomszédságában. Pethő Ferencz uram is átrándult a régi jó szomszéd otthonába, hogy egy kis emléket szerezzen tőle. Fegyveres szolgálhatat is vitt magával, hogy annál többet hozhasson el a Muraközről. Talán ez alkalommal jutott a kép is a Pethő-család tulajdonába, a mely a legutolsó időkig megőrizte. Jó, hogy így történt. Ha Spankau generális vitte volna el, azóta a kép rég elveszett volna, vagy talán valamelyik bécsi múzeum lomtárában heverne.

Abban a korban letelepedett festőművész kevés volt Magyarországon. Afféle, leginkább németországi vándorművészek járkáltak várról-várra, lefesteni a családtagokat. Az ügyesebbje aztán szépen megélheteti művészetéből. Egy ilyen művész vetődhetett 1646-ban a Zrinyi Péter udvarába. Avagy lehet, hogy a kép a pozsonyi országyűlés tartama alatt készült, a melyen a comesek között Zrinyi Péter is megjelent. A végnélküli vitakozások között eléggé elunhatta magát a fiatal gróf s örült, ha Ferdinánd király vadászataiban részt vehetett. Egy alkalommal egy hatalmasan kifejtett vadkan törtétt elő. Zrinyi Péter utána iramodik egy szál karddal, s a király személlátára oly hatalmas csapást mér a vad fejére, hogy szétnyíltott homlokából szerteszét fröcscesen az

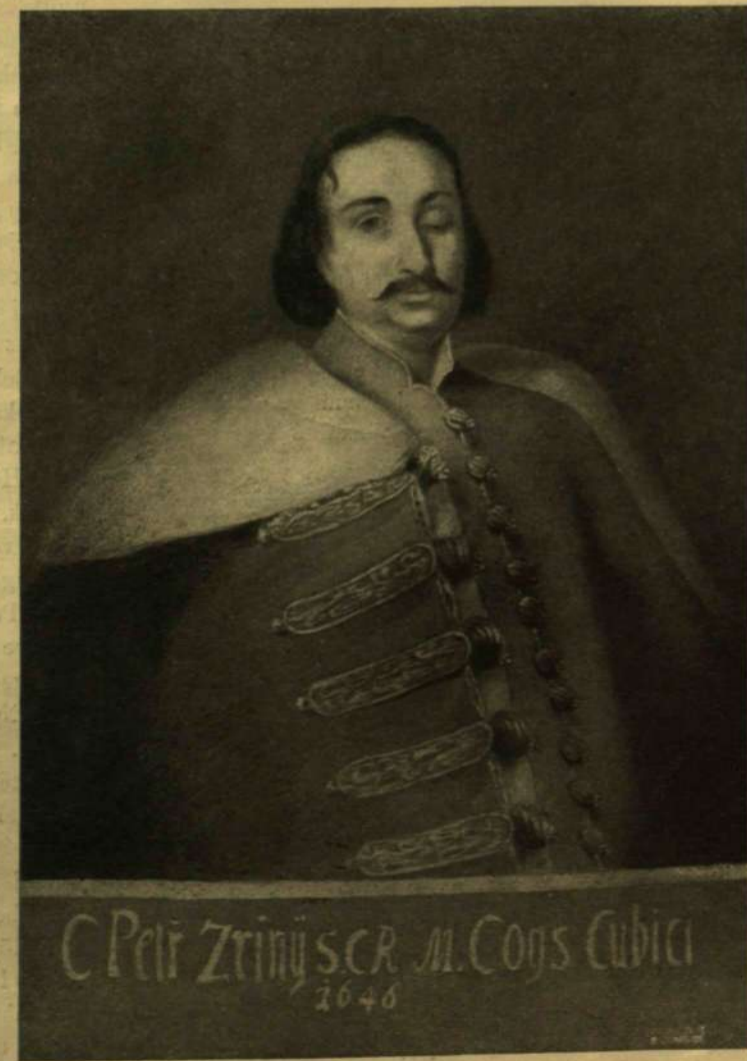
állat veleje. Elámult a király, kezébe vette a kardot, meg is suhintotta a levegőben, de karja erőtlennül hanyatlott le a széles aczélpenge sulya alatt.

— Fogjad, nem nekem való ez! — adta vissza tulajdonosának.

Lehet, hogy Pozsonyból vitte haza az arczképet Péter gróf, szerelmes feleségének. Fransepán Beatrixot öt évvel azelőtt hozta el a terzattói sziklafészekből. Tizenhat éves volt a várkisasszony, mikor a levante elmátkázta; a huszonegy éves hős pedig máris rettegett ellenfele a végbeli törökségnek. A császár és a padisah között papíron béke volt s a budai basa, Musza nagyon szomorú levelet írt «a Jézus valásán levő emirek dicsőségéhez, a Messias nem-

zete dicső nagyjainak választottjához, a magyarok palatinusához, méltóságos Esterházy Miklóshoz, kinek legyen boldog kimúlása.» (A sok hízelgés között valószínűleg ez az utolsó kívánság volt leginkább szívből jövő.) Tudatja a folytonos panaszokat, melyeket hozzá felküldenek a beglerbégek. Csak legutójára is Samil basa irt keseregve a Zerín fainak békeellenes cselekvényeiről. A panasz természetesen elhallgatja a sok pusztítást, a melyeket a török csapatok a Zrinyi-birtokokon elkövettek. A vád a haditanácsához is felkerült, kénytelen-kelletlen a dunántúli főkapitány, Batthyány Ádám tette meg, de egyúttal saját fainak a két Zrinyit mutatta fel példányképpül. Péter gróf mindenütt együtt küzdött bátyjával, Miklóssal, a ki legirádi főkapitány volt. Mikor pedig Miklós a harmincz éves háborúban küzdött, az egész Muraköz védelme Péterre hármlott. Hány csatározása lehetett itt 27 éves koráig! Légrádnál ép a kép készülése évében nyert győzelmet törökön, az előző évben pedig egy zabolátlan török csapattal való küzdelmében csaknem életét vesztette. Zivataros, sötét éjben hallotta a kontyosok jöttét; lóra ültette végbeli katonáit, s megrohanta a zsákmányoló hadat. A pogány azonban, alig hogy meghallja a Zrinyi nevet, hátat fordít a magyaroknak, s neki egyenesen a Murának! Inkább veti magát a hullámsírba, mintsem hogy a Zrinyi fegyverét bevarja. A fiatal hős bosszúsan látja, hogy menekülnek előle a törökök. Hát ő egyet sem vághat le közülök? Megsarkantyúzza paripáját s beleugrat a szennyes hullámok közé. De a vad ár elragadja lovastól, az örvény már feje fölött kezd zajlani, mind mélyebbre húzza alá, mikor hű csatlósa utána usztat s kimentti a habok közül.

Ifjui erélye nemcsak a török elleni küzdelmekben nyilvánult. A császári katonasággal is tömredék baja akadt, mert ez is csak ugyanazt cselekedte, a mit a török, pusztulás járt nyomában ennek is. Megtámadni pedig őket felségáru-

ZRINYI PÉTER.